

WWW.AKOEDU.IR

اولین و با کیفیت ترین

کلاسی های vip کنکور
آگادمی کنکور در ایران

جهت دریافت برنامه ی شخصی سازی شده یک **هفته ای**
رایگان کلیک کنید و یا به شماره ی ۰۹۰۲۵۶۴۶۲۳۴ **عدد ۱**
را ارسال کنید.

۳۵۰ نمونه سوال تشریحی علوم و فنون ۱ - نیمسال دوم

۱ در هر یک از ابیات زیر:

الف) ردیف را مشخص کنید. (اگر دارد)

ب) واژه‌ها و حرف یا حروف قافیه را تعیین کنید.

ج) حرف یا حرف‌های الحاقی را مشخص کنید. (اگر دارد)

د) حرف یا حروف اصلی قافیه را مشخص کنید.

الف) ای نسیم سحر آرامگه یار کجاست؟ / منزل آن مه عاشق کش عیار کجاست؟

حافظ

ب) کاشکی جز تو کسی داشتمی / یا به تو دست رسی داشتمی

خاقانی

پ) چندان که گفتم غم با طیبیان / درمان نکردند مسکین غریبان

حافظ

ت) بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست / بگشای لب که قند فراوانم آرزوست

مولوی

www.akoedu.ir

۲ شعر زیر را از نظر کاربرد قافیه و کوتاهی و بلندی مصراع‌ها با شعر «مهر و وفا» در کتاب فارسی سروده حافظ، مقایسه کنید.

عاشقم بهار را
رویش ستاره در کویر را
رهنورد دشت‌های عاشقی!
پُر ز باده سپیده باد جام تو
ای که چون غزالِ تشنه،
آب تازه می‌خورد
مزرع دلم ز جاری کلام تو
در غبار کام تو
چاره فسونگران و رهنان
در مُحاق مرگ، رخ نهفتن است
من که تشنه‌ام زلالی از سپیده را
من که جست و جوگرم
سروده‌های ناشنیده را،
شعر من که عاشقم
همیشه از تو گفتن است
ای که در بهار سبز نام تو
رسالت گل محمدی
شکفتن است!

سیدحسن حسینی

با توجه به بیت زیر به ۳ سؤال بعدی پاسخ دهید.
نشود فاش کسی آنچه میان من و توست

تا اشارات نظر، نامه‌رسان من و توست

هوشنگ ابتهاج

۳ ردیف کدام است؟

۴ واژه‌های قافیه را مشخص کنید.

۵ حروف و قاعده قافیه را بنویسید.

۶ نوع قاعده قافیه را در بیت، مشخص کنید.
آب آتش فروز عشق آمد
آتش آب سوز، عشق آمد

سنایی، حدیقه

۷ نوع قاعده قافیه را در بیت، مشخص کنید.
من از دست کماندارن ابرو
نمی‌يارم گذر کردن به هر سو

سعدی

۸ واژه‌های قافیه و حروف مشترک آن را در بیت، مشخص کنید.

نفس باد صبا مشک‌فشان خواهد شد / عالم پیر، دگرباره جوان خواهد شد

حافظ

۹ واژه‌های قافیه و حروف مشترک آن را در بیت، مشخص کنید.

بر سر آنم که گر ز دست برآید / دست به کاری زخم که غصه سرآید

حافظ

۱۰ در بیت زیر حروف قافیه را مشخص کنید.

در پیش بی‌دردان چرا فریاد بی‌حاصل کنم / گر شکوه‌ای دارم زدل، با یار صاحب‌دل کنم

رهی شعیب

۱۱ کدام یک از ویژگی‌های نثر این دوره را، در متن زیر، می‌بینید؟

آورده‌اند که به فلان شهر، درختی بود و در زیر درخت، سوراخ موش، و نزدیک آن، گربه‌ای خانه داشت؛ و صیادان آنجا بسیار آمدندی. روزی صیاد دام بنهاد. گربه در دام افتاد و بماند و موش به طلب طعمه از سوراخ بیرون رفت. به هر جانب برای احتیاط، چشم می‌انداخت و راه سره می‌کرد، ناگاه نظر بر گربه افگند. چون گربه را بسته دید، شاد گشت. در این میان از پس نگریست. راسویی از جهت او کمین کرده بود؛ سوی درخت التفاتی نمود. بومی قصد او داشت. بترسید و اندیشید که اگر بازگردم، راسو در من آویزد و اگر برجای قرار گیرم، بوم فرود آید و اگر پیش‌تر روم، گربه در راه است. با خود گفت: در بلاها باز است و انواع آفت به من محیط و راه مخوف، و با این همه، دل از خود نشاید برد ...

کلیله و دمنه، نصرالله منشی

با توجه به این شعر، به ۳ پرسش بعدی پاسخ دهید.

آمد نفس صبح و سلامت نرسانید / بوی تو نیاورد و پیامت نرسانید

یا تو به دم صبح، سلامی نسپردی / یا صبحدم از رشک، سلامت نرسانید

من نامه نوشتم به کبوتر بسپردم / چه سود که بختم سوی بامت نرسانید

بر باد سپردم دل و جان، تا به تو آرد / زین هر دو ندانم که کدامت نرسانید

عمری است که چون خاک، جگر تشنه عشقم / و ایام به من، جرعه جامت نرسانید

خاقانی، از این طالع خود کام چه جویی؟ / کاو چاشنی کام به کامت نرسانید

خاقانی شروانی

۱۲ دو ویژگی ادبی را بنویسید.

۱۳ کدام ویژگی‌های زبانی در شعر دیده می‌شود؟

۱۴ قلمرو فکری این غزل را بررسی کنید.

۱۵ ویژگی‌های شعر دوره اول (از قرن سوم تا میانه قرن پنجم) و دوم (از نیمه دوم قرن پنجم و قرن ششم) را با هم مقایسه کنید.

شاعر در ابیات زیر، برای بهره‌گیری از آرایه «سجع» چه شیوه‌ای را به کار گرفته است؟ توضیح دهید.
بهارى كز دو رخسارش، همى شمس و قمر خيزد / نگارى كز دو ياقوتش همى شهد و شكر ريزد

کلیله و دمنه

برگ بی‌برگی بود ما را نوال / مرگ بی‌مرگی بود ما را حلال

مولوی

ما چو نایم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست

مولوی

در کدام بیت‌ها، آرایه موازنه به کار رفته است؟ دلیل خود را بنویسید.
(۱) گر عزم جفا داری، سر در رخت اندازم / و راه وفا گیری، جان در قدمت ریزم

سعدی

(۲) ز گرز تو خورشید گریان شود / ز تیغ تو بهرام بریان شود

فردوسی

(۳) جفا پل بود، بر عاشق شکستی / وفا گل بود، بر دشمن فشانندی

خاقانی

(۴) همه شوری و نشاطی، همه عشقی و امیدی / همه سحری و فسونی، همه نازی و خرامی

شفیعی کدکنی

(۵) تیر بلای او را جز دل هدف نباشد / تیغ جفای او را جز جان سپر نباشد

خواجوی کرمانی

(۶) در بزم ز رخسار دو صد شمع برافروز / وز لعل شکر بار، می و نقل فرو ریز

عراقی

(۷) پرواز به آنجا که نشاط است و امید است / پرواز به آنجا که سرود است و سرور است

فریدون مشیری

(۸) نظر تا کنی عرض نقل است و می / نفس تا کشی، حرف چنگ است و نی

بیدل دهلوی

با توجه به علامت هجاها، کدام واژه‌ها با حذف همزه، تلفظ شده‌اند؟

U--- بادآورده:

--U-U پلنگ افکن:

U---- دانش آموز:

U--- گل اندام:

---U پیام آور:

U--U خوش اندام:

U-U-- کار آزموده:

۱۹ ابیات زیر را درست بخوانید و با خطّ عروضی بنویسید. سپس مرز هجاها را مشخص کنید و زیر هر هجا علامت آن را بگذارید.

با من بگو تا کیستی، مهری بگو، ماهی بگو / خوابی خیالی چیستی، اشکی بگو آهی بگو

اوستا

بر سرِ آنم که گر ز دست برآید / دست به کاری زخم که غصّه سرآید

حافظ

۲۰ واژه‌های زیر را با خطّ عروضی بنویسید و مرز هر کلام از واژه‌ها را که بیش از یک هجا دارد، مشخص کنید. رهایی، لانه، خویششن‌شناسی، محبّت، دلنوازان، نیکو، خواهش، رهرو، بزرگراه، بنفشه، ملالت، التماس، خود، سفینه، چون، پشتوانه، مجموعه، روزنه، خواستن، مؤذن، کاشته، راهوار

۲۱ نام و نام خانوادگی خود را با خطّ عروضی بنویسید.

۲۲ دو مورد از ویژگی‌های نثر زیر را بنویسید.

به روزگار خسرو، اندر وقت بوذرجمهر، رسولی آمد از روم. خسرو بنشست چنان که رسم ملوک بود؛ و رسول را بار داد. پیش رسول با وزیر، بوذرجمهر، گفت: «ای فلان همه چیز در عالم تو دانی؟» بوذرجمهر گفت: «نه، ای خدایگان!» خسرو از آن طیره شده و از رسول، خجل گشت. پرسید که همه چیز پس که داند؟ بوذرجمهر گفت: «همه چیز را همگان دانند و همگان هنور از مادر زاده نشده‌اند».

قابوس‌نامه، کیکاووس

۲۰ با توجه به شعر زیر، به ۲ پرسش بعدی پاسخ دهید.

مرا بسود و فروریخت هر چه دندان بود / نبود دندان، لا تل چراغ تابان بود
سپید سیم زده بود و درّ و مرجان بود / ستاره سحری بود و قطره باران بود
یکی نماند کنون زان همه، بسود و بریخت / چه نحس بود! همانا که نحس کیوان بود
نه نحس کیوان بود و نه روزگار دراز / چه بود؟ منت بگویم: قضای یزدان بود...
همیشه شاد و ندانستمی که غم چه بود / دلم نشاط و طرب را فراخ میدان بود
تو رودکی را، ای ماهرو، کنون بینی / بدان زمانه ندیدی که این چنینان بود
بدان زمانه ندیدی که در جهان رفتی / سرودگویان، گویی هزارستان بود
شد آن زمانه که شعرش همه جهان بنوشت / شد آن زمانه که او شاعر خراسان بود
کنون زمانه دگر گشت و من دگر گشتم / عصا بیار که وقت عصا و انبان بود

۲۳ شعر رودکی را از نظر ویژگی‌های ادبی بررسی نمایید.

۲۴ ویژگی‌های زبانی این شعر چیست؟

۲۵ در متن زیر، سجع‌ها را بیابید، نوع هر یک را مشخص نمایید و درباره ارزش موسیقایی هر یک اظهار نظر کنید.
«صیاد بی روزی، ماهی در دجله نگیرد و ماهی بی‌اجل در خشک نمیرد. دو چیز مُحال عقل است: خوردن بیش از رزق مقسوم و مردن پیش از وقت معلوم. به نانهاده دست نرسد و نهاده، هر کجا هست، برسد. هر که به تأدیپ دنیا راه صواب نگیرد، به تعذیب عقبی گرفتار آید.»

گلستان سعدی

۲۶ در عبارت زیر، سجع را بیابید و نوع آن را مشخص نمایید.
فلان را کرم بی‌شمار است و هنر بی‌حساب، دارای عزمی است متین و طبعی کریم.

۲۷ در عبارت زیر، سجع را بیابید و نوع آن را مشخص نمایید.
پشت و پناه سپاه من بود، در دیده دشمنان خار و بر روی دوستان خال.

۲۸ در عبارت زیر، سجع را بیابید و نوع آن را مشخص نمایید.
محبت را غایت نیست؛ از بهر آنکه محبوب را نهایت نیست.

تذکرة الاولیا، عطار

۲۹ واژه‌های و در عبارت زیر، سجع متوازی دارند.
جوانمرد که بخورد و بدهد، به از عابد که روزه دارد و بنهد.

گلستان سعدی

۳۰ در عبارت زیر، واژه‌های سجع کدام‌اند؟ وجه اشتراک آن‌ها را بنویسید.
تنی چند متفق سیاحت بودند و شریک رنج راحت.

گلستان سعدی

۳۱ عبارت زیر را می‌توان مسجع نامید؟ دلیل خود را بنویسید.
پادشاهی او راست زینده، خدایی او راست درخورنده، بلندی و برتری از درگاه او جوی و بس.

جهانگشای جوینی

۳۲ در شعر زیر، سجع را بیابید.
من مانده‌ام مهجور از او، دیوانه و رنجور از او
گویی که نیشی دور از او در استخوانم می‌رود

سعدی

۳۳ در جمله زیر، سجع را بیابید.
الهی به شناخت تو زندگانیم، به نام تو آبادانیم، به یاد تو شادانیم و به یافت تو ناتوانیم.

خواجه عبدالله

علامت هجاهای کدام بیت، چهار بار (---U) تکرار شده است؟
الف) الا یا ایها الساقی ادر کاساً وناولها / که عشق آسان نمود اول، ولی افتاد مشکلها

حافظ

ب) خلوتم چراغان کن، ای چراغ روحانی / ای ز چشمه نوشت، چشم دل چراغانی

شهریار

پ) من از اینجا به ملامت نروم / که من اینجا به امیدی گروم

سعدی

ت) بلم آرام چون قویی سبکبار / به نرمی بر سر کارون همی رفت

تولکی

برای کاربردهای گوناگون (صامت، مصوت) هریک از واجهای زیر، نمونه‌هایی بنویسید.

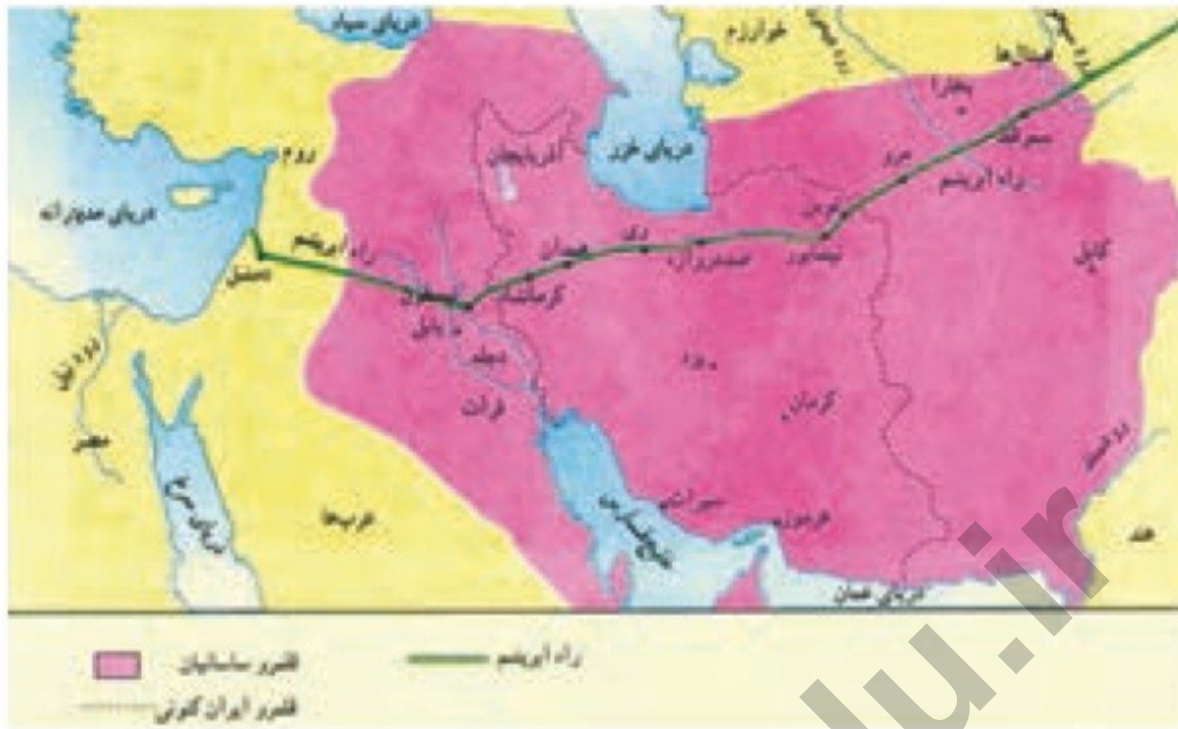
صامت:	«و»
مصوت:	
صامت:	«ی»
مصوت:	
صامت:	«ه»
مصوت:	

صامت‌ها و مصوت‌های مصراع اول بیت نخست را مشخص نمایید.

نشاید که خوبان به صحرا روند / همه کس شناسند و هر جا روند
حلالست رفتن به صحرا، ولیک / نه انصاف باشد که بی ما روند

سعدی

۳۷ قلمرو شعر و نثر فارسی را در این دوره، روی نقشه نشان دهید.

۳۸ درباره مضامین شعری این دوره توضیح دهید.

۳۹ عوامل رشد و گسترش زبان و ادب پارسی در این دوره زمانی (قرن‌های چهارم و پنجم هجری) را بنویسید.

۴۰ غزلی از دیوان حافظ بیابید که نمونه مناسبی برای کاربرد واج‌آرایی و واژه‌آرایی باشد؛ سپس مشخص کنید، کدام واج‌ها و واژه‌ها در ایجاد این آرایه‌ها، مؤثر هستند.

۴۱ در شعر زیر، آرایه تکرار (واژه‌آرایی) را بیابید.

یک عمر پریشانی دل، بسته به مویی است

تنها سر مویی ز سر موی تو دورم

قیصر امین‌پور

۴۲ در شعر زیر، آرایه تکرار (واژه‌آرایی) را بیابید.

از ننگ چه پرسى که مرا ننگ است

وز نام چه پرسى که مرا ننگ ز نام است

حافظ

۴۳ در شعر زیر، آرایه تکرار (واژه‌آرایی) را بیابید.

پای استدلالیان چوبین بود

پای چوبین سخت بی تمکین بود

مولوی

۴۴ در شعر زیر، آرایه تکرار (واژه‌آرایی) را بیابید.

گرم باز آمدی محبوب سیم اندام سنگین دل

گل از خارم برآوردی و خار از پای و پای از گل

سعدی

۴۵ در شعر زیر، آرایه تکرار (واژه‌آرایی) را بیابید.
گر تو گرفتارم کنی، من با گرفتاری خوشم

ور خوار چون خارم کنی، ای گل! بدان خواری خوشم
ابوالقاسم حالت

۴۶ در شعر زیر، آرایه تکرار (واژه‌آرایی) را بیابید.
زمانه قرعه نو می‌زند به نام شما

خوشا شما که جهان می‌رود به کام شما
هوشنگ ابتهاج

۴۷ در شعر زیر، آرایه تکرار (واژه‌آرایی) را بیابید.
دل اگر خدانشناسی همه در رخ علی بین

به علی شناختم من، به خدا قسم، خدا را
شهریار

۴۸ در شعر زیر، آرایه تکرار (واژه‌آرایی) را بیابید.
عمر ما را مهلت امروز و فردای تو نیست

من که یک امروز مهمان توام، فردا چرا؟
شهریار

۴۹ در بیت زیر، نمونه‌های واج‌آرایی را بیابید.
ای تکیه‌گاه و پناه / زیباترین لحظه‌های / پر عصمت و پر شکوه تنهایی و خلوت من!
ای شط شیرین و پر شوکت من!

مهدی اخوان ثالث

۵۰ در بیت زیر، نمونه‌های واج‌آرایی را بیابید.
گو بهار دل و جان باش و خزان باش، ار نه

ای بسا باغ و بهاران که خزان من و توست
هوشنگ ابتهاج

۵۱ نمونه زیر را بخوانید و درباره تفاوت و عواطف و حسن و حال حاکم بر فضای شعر، گفت‌وگو کنید.
زین درد، خون گریست سپهر و ستاره هم / خون گشت، قلب لعل و دل سنگ خاره هم
بر سر زدند از آلم زاده بتول / تنها همین نه مریم و هاجر، که ساره هم
بستند راه مهلت او از چهار سو / تنها نه راه مهلت او، راه چاره هم
کردند قتل عام به نوعی که شد قتیل / از کودکان آل‌نبی، شیرخوار هم
بر قتل شیرخواره نکردند اکتفا / تاراج برده‌اند ز کین، گاهواره هم
بر خور نشست از اثر نعل میخ‌کوب / تنها نه نقش ماه، که نقش ستاره هم
آن پیکر شریف چو بر روی خاک ماند / بر روی او پیاده گذشت و سواره هم
زین نظم، شد گشوده به رویم در آلم / بر قلب من نشست، ز مَرّه‌م، هزار هم

فدایی مازندرانی

۵۲ نمونه زیر را بخوانید؛ آنها را از دید آهنگ و موسیقی مقایسه کنید و تفاوت آنها را بیان کنید.

ای مَهر تو در دل‌ها، وی شَهر تو بر لب‌ها / وی شور تو در سرها، وی سرّ تو در جان‌ها
تا خار غم عشقت، آویخته در دامن / کویته نظری باشد، رفتن به گلستان‌ها
گر در طلبت رنجی ما را برسد شاید / چون عشق حرم باشد، سهل است بیابان‌ها
گویند مگو سعدی چندین سخن از عشقش / می‌گویم و بعد از من، گویند به دوران‌ها

سعدی

۵۳ نمونه زیر را بخوانید؛ آنها را از دید آهنگ و موسیقی مقایسه کنید و تفاوت آنها را بیان کنید.

مرا در منزل جانان چه امن عیش چون هر دم / جرس فریاد می‌دارد که بر بندید محمل‌ها
شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل / کجا دانند حال ما سبکباران ساحل‌ها

حافظ

۵۴ نمونه زیر را بخوانید؛ آنها را از دید آهنگ و موسیقی مقایسه کنید و تفاوت آنها را بیان کنید.

ای ساریبان آهسته زان کارام جانم می‌رود / وان دل که با خود داشتم با دلستانم می‌رود
محمل بدار ای ساریبان، تند می‌کن با کاروان / کز عشق آن سرو روان، گویی روانم می‌رود

سعدی

۵۵ حکایت زیر را بخوانید و آن را از دیدگاه قلمرو ادبی و فکری، بررسی کنید.
روزی شخصی پیش بهلول، بی‌ادبی نمود. بهلول او را ملامت کرد که چرا شرط ادب به جا نیاوردی؟
او گفت: چه کنم؟ آب و گِل مرا چنین سرشته‌اند.
گفت: آب و گِل تو را نیکو سرشته‌اند، اما لگد کم خورده است!

لطایف الطوایف

۵۶ دو ویژگی زبانی را استخراج کنید.

۵۷ سروده زیر را بخوانید و با توجه به قلمرو ادبی، «کنایه، تشبیه، تشخیص، مثل و مراعات نظیر» را شناسایی کنید.

هرکه زین گلشن، لیبی خندان‌تر از گل بایدهش / خاطری فارغ ز عالم چون تو گُل بایدهش
خُرده‌ای از مال دنیا در بساط هر که هست / جبهه‌ها کرده‌ای پیوسته چون گُل بایدهش
هرکه می‌خواهد که از سنجیده گفتاران شود / بر زبان، بند گرانی از تامل بایدهش
صبر بر جور فلک کن تا بر آبی روسفید / دانه چون در آسیا افتد تحمل بایدهش
قطره آبی که دارد در نظر گوهر شدن / از کنار ابر، تا دریا تنزل بایدهش

صائب تبریزی

۵۸ در خوانش دقیق شعر زیر، به چه نکاتی باید توجه کرد؟
نهنگی بچه خود را چه خوش گفت: / به دین ما حرام آمد کرانه
به موج آویز و از ساحل بپرهیز / همه دریاست ما را آشیانه

اقبال لاهوری

۵۹ مفهوم «متن» را با ذکر دو مثال توضیح دهید.

- ۶۰ قافیه کدام بیت نادرست است؟
الف) چینیان و رومیان بحث آمدند
ب) جان بی جمال جانان میل جهان ندارد
رومیان از بحث در مکث آمدند
هرکس که این ندارد حقاً که آن ندارد
- ۶۱ در هر یک از ابیات و عبارات زیر جناس‌ها را بیابید و نوع هر یک را مشخص کنید.
الف) دانه پنهان کن، به کلی دام شو
ب) نهاد آن بن نیزه را بر زمین
پ) برادر که در بند خویش است نه برادر، نه خویش است.
ت) مُلک اینجا بایدت انداختن
غنچه پنهان کن، گیاه بام شو
ز خاک سیه اندر آمد به زین
مِلک اینجا بایدت در باختن
- ۶۲ در کدام بیت آرایه موازنه و در کدام بیت آرایه ترصیع دیده می‌شود؟ دلیل خود را بیان کنید.
الف) گر عزم جفا داری، سر در رهت اندازم
ب) برگ بی برگی بود ما را نوال
ور راه وفا گیری جان در قدمت ریزم
مرگ بی مرگی بود ما را حلال
- ۶۳ نوع قافیه را در بیت زیر مشخص کنید.
در رفتن جان از بدن گویند هر نوعی سخن
من خود به چشم خویشتن دیدم که جانم می‌رود
- ۶۴ حروف الحاقی قافیه را در بیت زیر مشخص کنید.
چندان که گفتم غم با طبیبان
درمان نکردند مسکین غریبان
- ۶۵ در بیت زیر جناس‌های ناقص را بیابید و نوع هر یک را تعیین نمایید:
مکن تا توانی دل خلق ریش و گر می‌گنی می‌گنی بیخ خویش
- ۶۶ در بیت زیر جناس تام را مشخص کنید و معنی هر یک از ارکان آن را بنویسید.
پیش رویت دگران صورت بر دیوارند
نه چنین صورت و معنی که تو داری دارند
- ۶۷ در بیت زیر آرایه‌های موازنه و ترصیع را با ذکر دلیل مشخص کنید.
چرخ از چه رفیع خاک پایت
عقل از چه بزرگ طفل راهت
- ۶۸ در بیت زیر آرایه‌های موازنه و ترصیع را با ذکر دلیل مشخص کنید.
زبانش توان ستایش نداشت روانش گمان نیایش نداشت
- ۶۹ با توجه به بیت «باز آ و بر چشمم نشین، ای دلستان نازنین کاشوب و فریاد از زمین بر آسمانم می‌رود»
الف) امروزه این شیوه‌ی کاربرد «سجع» در شعر را چه می‌نامند؟
ب) ارزش موسیقایی سجع به کار رفته میان واژه‌های «نشین و نازنین» را بنویسید.
- ۷۰ در مورد زیر یک «سجع» بیابید و نوع آن را مشخص کنید.
سنگ سراچه‌ی دل را به الماس آب دیده می‌سفتم و این بیت‌ها مناسب حال خود می‌گفتم.
- ۷۱ هجای دوم کلمه‌ی آتشین را بنویسید؟

۷۲ نوع جناس به کار رفته در هر یک از ابیات گروه «الف» را از بین جناس‌های گروه «ب» انتخاب کنید. (در گروه «ب» یک مورد اضافی است.)

۷۳ در بیت زیر دو کلمه را بیابید که باهم جناس ناقص افزایشی دارند.
کار دلم به جان رسد کارد به استخوان رسد ناله کنم بگویدم: دم مزن و بیان مکن

۷۴ در بیت زیر، کدام واژه‌ها جناس تام دارند؟ معنی هر واژه را بنویسید.
نالم ز دل چو نای من اندر حصار نای پستی گرفت همت من زین بلند جای

۷۵ در بیت زیر کدام کلمات باهم جناس دارند؟ نوع جناس را بنویسید.
بدان گه که خیزد خروش خروس ز درگاه برخاست آوای کوس

۷۶ با توجه به تقابل سجع‌های «متوازن و متوازی» در بیت زیر آرایه‌ی به وجود آمده است.
هم عقل دویده در رکابت هم شرع خزیده در پناهت

۷۷ با توجه به بیت زیر کدام گزینه «درست» و کدام «نادرست» است؟
ریاست به دست کسانی خطاست که از دستشان دست‌ها بر خداست
الف) تکرار صامت «ی» در بیت به عنوان یک عامل ایجاد کننده‌ی موسیقی در خور توجه است.
ب) موسیقی برخاسته از واج آرایه‌ی مصوت بلند «ا» محسوس‌تر است.

۷۸ در بیت زیر کدام واژه آرایه‌ی تکرار را ایجاد کرده است؟
ای جان جان جان ما نامدیم از بهر نان برجه گدارویی مکن در بزم سلطان، ساقیا

۷۹ در بیت زیر کدام واژه آرایه‌ی تکرار را ایجاد کرده است؟
طیران مرغ دیدی تو ز پای بند شهوت به درآی تا بینی طیران آدمیت

۸۰ واژه‌ی «شب افروز» را با حذف همزه، تقطیع هجایی و علامت گذاری کنید.

۸۱ در بیت زیر جناس‌ها را مشخص کنید و نوع دقیق هریک را بنویسید:
بیا که قصر امل سخت سست بنیاد است بیار باده که بنیاد عمر بر باد است

۸۲ در بیت زیر جناس‌ها را مشخص کنید و نوع دقیق هریک را بنویسید:
زاهد و عجب و نماز و من و مستی و نیاز تا تو را خود زمیان با که عنایت باشد

- ۸۳ موازنه و ترصیع را در بیت زیر پیدا کنید و دلیل خود را بنویسید:
ما برون را ننگریم و قال را
ما درون را بنگریم و حال را
- ۸۴ در عبارت زیر سجع‌ها را بیابید و نوع آن‌ها را مشخص کنید:
متکلم را تا کسی عیب نگیرد سخنش صلاح نپذیرد.
- ۸۵ آیا بیت «گر برود جان ما در طلب وصل دوست
حیف نباشد که دوست، دوست‌تر از جان ماست» نمونه‌ی
مناسبی برای آرایه‌ی تکرار است؟ چرا؟
- ۸۶ در بیت «ای مست شبرو کیستی؟ آیا مه من نیستی؟
الف) کدام صامت بیش از بقیه تکرار شده است؟
ب) نام آرایه‌ی حاصل از این تکرار چیست؟
گر نیستی پس چستی؟ ای همدم تنهای دل!»
- ۸۷ با توجه به تقابل سجع‌های «متوازی» در بیت زیر آرایه‌ی به وجود آمده است.
برگ بی‌برگی بود ما را نوال
مرگ بی‌مرگی بود ما را حلال
- ۸۸ در عبارت زیر «سجع»ها را بیابید و «نوع» هر سجع را بنویسید.
فلک بی‌دین باطل است و دین بی‌فلک، ضایع.
- ۸۹ در عبارت زیر «سجع»ها را بیابید و «نوع» هر سجع را بنویسید.
هر که با بدان نشیند، نیکی نبیند.
- ۹۰ نوع هجا را در واژه‌ی «فقر» مشخص کنید.
- ۹۱ ویژگی فکری زیر مربوط به کدام یک از سبک‌های ادبی داخل کمانک است؟
روح حماسه بر ادبیات این دوره حاکم است. (عراقی - خراسانی)
- ۹۰ با توجه به بیت، به ۴ پرسش زیر پاسخ دهید:
خبرت هست که بی روی تو آرامم نیست
طاق‌ت بار فراق این همه ایامم نیست
- ۹۲ کدام واژه ردیف است؟
- ۹۳ حروف اصلی قافیه کدام است؟
- ۹۴ حروف الحاقی را مشخص کنید.
- ۹۵ قافیه طبق کدام قاعده است؟

- ۹۶ در کدام یک از بیت‌های زیر آرایه‌ی «تکرار» دیده می‌شود؟ دلیل خود را بنویسید.
- ۱) مسـلم اول، سر مردان علی عشق را سرمایه و ایمان علی
 ۲) نه عجب که قلب دشمن شکنی به روز هیجا تو که قلب دوستان را به مفارقت شکستی
- ۹۷ در بیت زیر، کدام کلمات با هم «جناس» دارند؟ «نوع» دقیق جناس را بنویسید.
- سعـدیا گر نکند یاد تو آن ماه، مرنج ما که باشیم که اندیشه‌ی ما نیز کنند
- ۹۸ در بیت زیر، کدام کلمات با هم «جناس» دارند؟ «نوع» دقیق هر جناس را بنویسید.
- فلک را همین مُلک پیرایه بس که راضی نگردد به آزار کس
- ۹۹ نوع «سجع» به کار رفته در جمله‌ی زیر را بنویسید.
- ملک بی‌دین باطل است و دین بی‌ملک، ضایع.
- ۱۰۰ هجای پایانی واژه‌ی «عجایب» را با علامت خاص خود نشان دهید.
- ۱۰۱ در بیت زیر «جناس»ها را بیابید و «نوع» دقیق هر یک را بنویسید.
- بشوی ای خردمند از آن دوست دست که با دشمنانت بود هم نشست
- ۱۰۲ در بیت زیر «جناس»ها را بیابید و «نوع» دقیق هر یک را بنویسید.
- دیده‌ی سیر است مرا، جان دلیر است مرا زهره‌ی شیر است مرا، زهره‌ی تابنده شدم
- ۱۰۳ کدام واژه‌ها در پیدایش موسیقایی‌ترین نوع جناس مؤثرند؟
- در بیت «گفتم به نیرنگ و فسون، پنهان کنم ریش درون / پنهان نمی‌ماند که خون، برآستانم می‌رود» به دو سؤال زیر پاسخ دهید:
- ۱۰۴ یک سجع «مطرّف» و یک سجع «متوازی» بیابید.
- ۱۰۵ به این نوع سجع در شعر چه می‌گویند؟
- ۱۰۶ واژه‌ای بنویسید که با واژه‌ی «پنهان» سجع «متوازن» داشته باشد.
- در بیت «دلم شکسته‌تر از شیشه‌های شهر شماس / شکسته باد کسی کاین چنین مان می‌خواست» به ۲ سؤال زیر پاسخ دهید:
- ۱۰۷ کدام «صامت» بیش‌تر از بقیّه تکرار شده است؟
- ۱۰۸ نام آرایه‌ی ادبی حاصل از این تکرار چیست؟

- ۱۰۹ نوع قافیه‌ی بیت زیر را بنویسید.
«نور تویی، سور تویی، دولت منصور تویی
مرغ که طور تویی، خسته به منقار مرا»
- ۱۱۰ واژه‌های قافیه کدام‌اند؟
- ۱۱۱ حروف اصلی قافیه را مشخص کنید.
- ۱۱۲ حروف الحاقی را بنویسید.
- ۱۱۳ قافیه طبق قاعده‌ی است.
- ۱۱۴ واژه‌های قافیه کدام‌اند؟
- ۱۱۵ حروف اصلی قافیه را مشخص کنید؟
- ۱۱۶ حروف الحاقی را در بیت بنویسید.
- ۱۱۷ قافیه طبق قاعده‌ی است.
- ۱۱۸ در ابیات زیر، «جناس‌های هم‌ریشه» را بیابید.
«سوزد مرا، سازد مرا در آتش اندازد مرا
لب میلای به شعری که ندارد شوری
وز من رها سازد مرا بیگانه از خویشم کند»
شاعری قدر تو داند که شعوری دارد»
- ۱۱۹ در بیت زیر، تقابل سجع‌هایی از نوع، سبب پیدایش آرایه‌ای لفظی به نام شده است.
«ای زبان هم گنج بی‌پایان تویی
ای زبان هم رنج بی‌درمان تویی»
- ۱۲۰ برای واژه‌ی «خواهش» یک واژه‌ی هم‌وزن بنویسید، به گونه‌ای که حرف آخر آن‌ها متفاوت باشد.
- ۱۲۱ نوع دقیق «جناس» مشخص شده در بیت زیر را بنویسید.
«مکن تا توانی دل خلق ریش
وگر می‌کنی، می‌کنی بیخ خویش»
- ۱۲۲ در بیت زیر «جناس»ها را بیابید و «نوع» دقیق هر جناس را بنویسید.
شرف مرد به جود است و کرامت به سجود
هر که این هر دو ندارد عدمش به ز وجود

- ۱۲۳ در بیت «عاشقان دانند قدر عشق را از سر عشق / هر زمان آشفته‌گی بر عاشقان انداختم» تکرار کدام واژه‌ها در پدید آمدن آرایه‌ی «تکرار» مؤثر بوده‌است؟
- ۱۲۴ برای واژه‌ی «انتظار» یک واژه‌ی هم وزن بنویسید، به گونه‌ای که حرف آخر آن متفاوت باشد.
- ۱۲۵ در بیت زیر کدام کلمات با هم جناس دارند؟
آن کس است اهل اشارت که بشارت داند
نکته‌ها هست بسی محرم اسرار کجاست؟
- ۱۲۶ در کدام بیت آرایه‌ی «موازنه» و در کدام بیت آرایه‌ی «ترصیع» دیده می‌شود؟
الف) ز گرز تو خورشید گریان شود
ب) ما برون را ننگریم و قال را
ز تیغ تو بهرام بریان شود
ما درون را بنگریم و حال را
- ۱۲۷ در بیت زیر تقابل سجع‌های متوازی سبب ایجاد آرایه‌ی شده است.
برگ بی‌برگی بود ما را نوال
مرگ بی‌مرگی بود ما را حلال
- ۱۲۸ در عبارت زیر «سجع»ها را بیابید و «نوع» هر سجع را بنویسید.
متکلم را تا کسی عیب نگیرد، سخش صلاح نپذیرد.
- ۱۲۹ با توجه به بیت زیر کدام گزینه «درست» و کدام «نادرست» است؟
جان بی‌جمال جانان میل جهان ندارد
الف) تکرار صامت «ج» در مصراع اول به عنوان یک عامل ایجادکننده‌ی موسیقی درخور توجه است.
ب) موسیقی برخاسته از واج آرایه‌ی مصوت‌ها محسوس‌تر است.
- ۱۳۰ در بیت زیر بین کدام واژه‌ها «جناس ناقص» دیده می‌شود؟
تنگ است ما را خانه تنگ است ای برادر
برجای ما بیگانه تنگ است ای برادر
- ۱۳۱ در بیت زیر «جناس»ها را مشخص کنید و نوع دقیق هر «جناس» را بنویسید.
«سرو چمان من چرا میل چمن نمی‌کند»
همدم گل نمی‌شود یاد سمن نمی‌کند»
- ۱۳۲ کدام بیت نمونه‌ی مناسبی برای نشان دادن رایج‌ترین شیوه‌ی کاربرد «سجع» در شعر است؟ در این ابیات «سجع»ها و نوع «آن»ها را بیابید.
الف) ای دلیل دلِ گم گشته، خدا را مددی
ب) هنگام تنگ‌دستی، در عیش کوش و مستی
که غریب از نبرد ره، به دلالت برود
کاین کیمیای هستی، قارون کند گدا را
- ۱۳۳ در بیت زیر «جناس» را تعیین کنید و نوع دقیق «جناس» را بنویسید.
وقت است تا بار سفر بر باره بندیم
دل بر عبور از سدّ خار و خاره بندیم

۱۳۴ آیا عبارت زیر، می‌تواند مثال مناسبی برای آرایه‌ی «موازنه» باشد؟ دلیل خود را بنویسید.

«عقل گفت: من دبیر مکتب تعلیمم، عشق گفت: من عبیر نافه‌ی تسلیمم.»

۱۳۵ چرا واژه‌های مشخص شده در عبارت زیر، نمی‌توانند نمونه‌ی مناسبی برای آرایه‌ی «تکرار» باشند؟

«کتابی که در او داد سخن آرایی توان داد، ابداع کنم.»

۱۳۶ در بیت «به زابل نشسته است و گشته است مسل / نگیرد کس از مست، چیزی به دست» تکرار آگاهانه‌ی کدام

صامت‌ها آفریننده‌ی موسیقی درونی (لفظی) بیت است؟

۱۳۷ همجای آخر واژه‌ی «پاران» را با علامت خاص خود نشان دهید.

۱۳۸ در بیت زیر «جناس» ها را بیابید و نوع دقیق هر «جناس» را بنویسید.

کفر است در طریقت ما کینه داشتن / آیین ماست سینه چو آینه داشتن

۱۳۹ در بیت زیر «جناس» ها را بیابید و نوع دقیق هر «جناس» را بنویسید.

پیش رویت دگران صورت بر دیوارند / نه چنین صورت و معنی که تو داری، دارند

۱۴۰ با توجه به بیت «دلبر که جان فرسود از او، کام دلم ننگشود از او / نوید نتوان بود از او، باشد که دل‌داری کند»

الف) نوع «سجع» های به‌کار رفته در بیت را، بنویسید.

ب) امروزه این شیوه‌ی کاربرد سجع در شعر، چه نام دارد؟

۱۴۱ چرا واژه‌های مشخص شده در بیت زیر، نمی‌توانند نمونه‌ی مناسبی برای آرایه‌ی «تکرار» باشند؟

«نالَم ز دل چو نای من اندر حصار نای / پستی گرفت همت من زین بلند جای»

با توجه به بیت «رشته‌ی تسبیح اگر بُگسست معذورم بدار / دستم اندر ساعدِ ساقی سیمین بود» به ۲ پرسش زیر پاسخ دهید.

۱۴۲ صامت «س» چند بار تکرار شده است؟

۱۴۳ این تکرار آگاهانه، سبب ایجاد کدام «آرایه‌ی ادبی» گردیده است؟

۱۴۴ نوع قافیه را در بیت زیر بنویسید.

روح تویی، نوح تویی، فاتح و مفتوح تویی / سینه‌ی مشروح تویی، بر در اسرار مرا

۱۴۵ انواع قافیه را در بیت زیر بنویسید.

روح تویی، نوح تویی، فاتح و مفتوح تویی / سینه‌ی مشروح تویی، بر در اسرار مرا

۱۴۶ در بیت زیر، قافیه طبق کدام قاعده است؟

یار بد مار است همین بگریز از او
تا نریزد بر تو، زهر آن زشت خو

۱۴۷ واژه‌ی مشخص شده در بیت زیر را یکبار با حذف همزه و یکبار بدون حذف همزه تقطیع و علامت‌گذاری کنید.

بیا تا برآریم دستی ز دل که نتوان برآورد فردا ز گل

۱۴۸ چگونه می‌توان دو واژه‌ی «مهر» و «مهر» را قافیه قرار داد؟

۱۴۹ نوع قافیه را در بیت زیر تعیین کنید.

روح تویی، نوح تویی، فاتح و مفتوح تویی
سینه‌ی مشروح تویی، بر در اسرار مرا

۱۵۰ در بیت زیر، قافیه طبق کدام قاعده است؟

سال‌ها دل طلب جام‌جم از ما می‌کرد
و آنچه خود داشت ز بیگانه تمنا می‌کرد

۱۵۱ در بیت زیر، قافیه طبق کدام قاعده است؟

مزرع سبز فلک دیدم و داس مه نو
یادم از کشته‌ی خویش آمد و هنگام درو

۱۵۰ با توجه به بیت زیر، به پرسش‌های بعدی پاسخ دهید.

چند پرسشی ز من چیستم من؟
نیستم نیستم نیستم من

۱۵۲ ردیف را مشخص کنید.

۱۵۳ ردیف را مشخص کنید.

۱۵۴ حروف اصلی قافیه کدام است؟

۱۵۵ حروف اصلی قافیه کدام است؟

۱۵۶ حروف الحاقی را مشخص کنید.

۱۵۷ حروف الحاقی را مشخص کنید.

۱۵۸ با توجه به بیت‌های زیر، «جناس» موجود در میان کدام واژه‌ها، ارزش موسیقایی بیشتری دارد؟ دلیل خود را بنویسید.

الف) خود کار من گذشت ز هر آز و آرزو
از کان و از مکان پی ارکانم آرزوست

ب) ای آسمان چو دور ندیمان‌ش دیده‌ای
در دور خویش، شکل مدور گرفته‌ای

۱۵۹ در بیت زیر، آرایه‌ی «تضمین المزدوج» را بیابید و نوع «سجع» های به کار رفته را مشخص کنید.

«به گوش هوش نبوش از من و به عشرت گوش
که این سخن، سحر از هاتقم به گوش آمد»

۱۶۰ در بیت زیر «آسمان» به چه چیزهایی تشبیه شده است؟

تو گفתי گرد زنگار است بر آینه‌ی چینی
تو گفתי موی سنجاب است بر پیروزه‌گون دیا

- ۱۶۱ در بیت زیر، نوع دقیق جناس را بنویسید و دلیل خود را توضیح دهید.
«گوهر مخزن اسرار همان است که بود / حقه‌ی مهر بدان مهر و نشان است که بود»
- ۱۶۲ نام این نوع جناس را بنویسید.
- ۱۶۳ با توجه به بیت «دل به امید روی او همدم جان نمی‌شود / جان به هوای کوی او خدمت تن نمی‌کند» تقابل سجع‌ها سبب ایجاد چه آرایه‌ای شده است؟ چرا؟
- ۱۶۴ «موسیقی لفظی» ایجاد شده در این شعر، به سبب وجود کدام آرایه‌ی ادبی است؟
- ۱۶۵ نوع قافیه را در بیت زیر بنویسید.
فُغلی بود میل و هوا، بنهاده بر دل‌های ما / مفتاح شو مفتاح را، دندان‌ها شو دندان‌ها شو
- ۱۶۶ در بیت زیر، قافیه طبق کدام قاعده است؟
یار بد مار است هین بگریز از او / تا نریزد بر تو زهر، آن زشت‌خو
- ۱۶۷ در بیت زیر، قافیه طبق کدام قاعده است؟
نه بیگانه تیمار خوردش نه دوست / چو چنگش رگ و استخوان ماند و پوست
- ۱۶۸ ارزش موسیقایی جناس موجود در کدام بیت، بیش‌تر است؟ دلیل خود را، با ذکر واژه‌های هم جنس، بنویسید.
(۱) با زمانی دیگر انداز ای که پندم می‌دهی / کاین زمانم گوش برچنگ است و دل در چنگ نیست
(۲) هر تیر که در کیش است گر بر دل ریش آید / ما نسیز یکی باشیم از جمله‌ی قربان‌ها
- ۰ باتوجه به بیت، به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.
به مژگان سیه کردی هزاران رخنه در دینم / بیا کز چشم جادویت، هزاران درد برچینم
- ۱۶۹ واژه‌های قافیه را بنویسید.
- ۱۷۰ واژه‌های قافیه را بنویسید.
- ۱۷۱ حروف اصلی قافیه کدام است؟
- ۱۷۲ حروف اصلی قافیه کدام است؟
- ۱۷۳ حروف الحاقی را مشخص کنید.
- ۱۷۴ حروف الحاقی را مشخص کنید.
- ۱۷۵ قافیه طبق کدام قاعده است؟
- ۱۷۶ قافیه طبق کدام قاعده است؟

۱۷۷ «سبک شعر» را تعریف کنید.

۱۷۸ نام این «جناس» و معنی هر کدام از ارکان آن را بنویسید.

۱۷۹ در بیت‌های زیر «جناس»ها را مشخص کنید و نوع هر «جناس» را به‌طور دقیق بنویسید.
 الف) مَلِك را همین مُلک پیرایه بس که راضی نگردد به آزار کس
 ب) موج‌ها خوابیده‌اند، آرام و رام طبل طوفان از نوا افتاده است

۱۸۰ در کدام عبارت، آرایه‌ی «ترصیع» وجود دارد؟ دلیل خود را بنویسید.
 الف) عقل گفت: من دبیر مکتب تعلیم، عشق گفت: من عبیر نافه‌ی تسلیم.
 ب) بر ظاهرش عیب نمی‌بینم و در باطنش غیب نمی‌دانم.

۱۸۱ واژه‌ای بنویسید که با کلمه‌ی «سبب» سجع «مطرّف» داشته باشد.

۱۸۲ واژه‌ای بنویسید که با کلمه‌ی «دوست» هم‌وزن باشد.

۱۸۳ تفاوت تلفّظ برخی از کلمات در مقایسه با زبان امروز (مثلاً یک - هزار/ یک - هزار) از ویژگی‌های زبانی سبک است.

۱۸۴ واژه‌ی مشخص شده در بیت زیر را یک بار با حذف همزه و یک بار بدون حذف همزه تقطیع کنید و زیر هر هجا علامت آن را بگذارید.

فتنه برانگیخت دل، خون شهان ریخت دل با همه آمیخت دل، گرچه جدا می‌رود

۰ با توجه به بیت، به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.
 دل ز تن بردی و در جانی هنوز

دردها دادی و درمانی هنوز

۱۸۵ واژه‌های قافیه را بنویسید.

۱۸۶ واژه‌های قافیه را بنویسید.

۱۸۷ حروف اصلی قافیه کدام است؟

۱۸۸ حروف اصلی قافیه کدام است؟

۱۸۹ حروف الحاقی را مشخص کنید.

۱۹۰ حروف الحاقی را مشخص کنید.

۱۹۱ قافیه طبق کدام قاعده است؟

۱۹۲ قافیه طبق کدام قاعده است؟

- ۱۹۳ در بیت زیر «جناس» را بیابید و «نوع» آن را به طور دقیق بنویسید.
باغبان همچو نسیمم ز در خویش مران
کاب گلزار تو از اشک چون گل نار من است
- ۱۹۴ در بیت زیر «جناس» را بیابید و «نوع» آن را به طور دقیق بنویسید.
ای گدایان خرابات، خدا یار شماست
چشم انعام مدارید ز انعامی چند
- ۱۹۵ در بیت زیر، آرایه‌ی «اشتقاق، ترصیع، تضمین، تلمیح و یا لف و نشر» را بیابید.
بر سخاوت او نیل را بخیل شمار
بر شجاعت او، پیل را ذلیل انکار
- ۱۹۶ در کدام یک از ابیات زیر «واج آرایه‌ی» محسوس تر است؟ دلیل خود را بنویسید.
الف) خواب نوشین بامداد رحیل
ب) رشته‌ی تسبیح اگر بگسست معذورم بدار
باز دارد پیساده را ز سبیل
دستم اندر ساعد ساقی سیمین ساق بود
- ۱۹۷ در بیت زیر، کدام یک از آرایه‌های «اغراق، ترصیع، تصدیر، تضمین و یا حُسن تعلیل» به کار رفته است؟
ما برون را نریم و قال را
ما درون را بنگریم و حال را
- ۱۹۸ در کدام یک از بیت‌های زیر «موازنه» وجود دارد؟ چرا؟
الف) غلام نرگس مست تو تاجدارانند
ب) یاد باد آن که سر کوی توام منزل بود
خراب باده‌ی لعل تو هوشیارانند
دیده را روشنی از خاک دَرَت حاصل بود
- ۰ با توجه به بیت زیر، به ۲ سؤال بعدی پاسخ دهید.
«زلف او دام است و خالش دانه‌ی آن دام و من
بر آمید دانه‌ای افتاده‌ام در دام دوست»
- ۱۹۹ کدام «صامت» بیش از بقیه تکرار شده است؟
- ۲۰۰ کدام «صامت» بیش از بقیه تکرار شده است؟
- ۲۰۱ نام آرایه‌ی ادبی حاصل از تکرار، چیست؟
- ۲۰۲ نام آرایه‌ی ادبی حاصل از تکرار، چیست؟
- ۲۰۳ اصلی‌ترین عامل موسیقی شعر چیست؟
- ۲۰۴ در بیت زیر، میان کدام کلمات، جناس به کار رفته است؟ نوع «جناس» را بنویسید.
دیده‌ی سیر است مرا، جان دلیر است مرا
زهره‌ی شیر است مرا، زهره‌ی تابنده شدم
- ۲۰۵ در عبارت زیر، «سجع» را بیابید و نوع آن را بنویسید.
محبت را غایت نیست، از بهر آن که محبوب را نهایت نیست.

۰ با توجه به ابیات زیر، به ۲ سؤال بعدی پاسخ دهید.

«بهترین مراتب آن باشد»
 «بشکست آید»
 «زودش اندر بنا، شکست آید»
 «کان به فضل و هنر به دست آید»

۲۰۶ شعر در چه قالبی سروده شده است؟

۲۰۷ شعر در چه قالبی سروده شده است؟

۲۰۸ هجای آخر واژه‌ی «استحقاق» را با علامت خاص خود نشان دهید.

۲۰۹ هجای آخر واژه‌ی «استحقاق» را با علامت خاص خود نشان دهید.

۲۱۰ در بیت زیر «جناس» را بیابید و نوع آن را بنویسید.

صاف‌های جمله عالم خورده گیر
 همچو دردِ دَرِدِ دین جستیم، نیست

۲۱۱ در بیت زیر «سجع»ها را بیابید و نوع آن‌ها را بنویسید.

دلبر که جان فرسود از او، کام دلم نگشود از او
 نومید نتوان بود از او، باشد که دل‌داری کند

۰ با توجه به ابیات زیر، به ۲ سؤال بعدی پاسخ دهید.

الف) عشق و درویشی و انگشت‌نمایی و ملامت
 ب) امشب ای ماه به درد دل من تسکینی
 همه سهل است، تحمل نکنم بار جدایی
 آخر ای ماه تو همدرد من مسکینی

۲۱۲ کدام یک از ابیات بالا، می‌تواند «مطلع» یک «غزل» باشد؟ چرا؟

۲۱۳ کدام یک از ابیات بالا، می‌تواند «مطلع» یک «غزل» باشد؟ چرا؟

۲۱۴ هجای آخر واژه «همسایه» را با علامت خاص خود نشان دهید.

۲۱۵ هجای آخر واژه «همسایه» را با علامت خاص خود نشان دهید.

۲۱۶ در کدام واژه، «جناس» به کار رفته است؟ نوع جناس را بنویسید.

زاهد و عجب و نماز و من و مستی و نیاز
 تا تو را خود ز میان با که عنایت باشد

۲۱۷ در عبارت زیر، «سجع» را بیابید و نوع آن را بیابید.

ملک بی‌دین باطل است و دین بی‌ملک، ضایع.

۲۱۸ در عبارت زیر، «سجع» را بیابید و نوع آن را بیابید.

هنر چشمه‌ی زاینده است و دولت پاینده.

۰ با توجه به بیت زیر به ۲ سؤال بعدی پاسخ دهید.

«رشته‌ی تسیح اگر بگسست معذورم بدار
دستم اندر ساعد ساقی سیمین ساق بود»

۲۱۹ کدام «صامت» بیش از بقیه، تکرار شده است؟

۲۲۰ کدام «صامت» بیش از بقیه، تکرار شده است؟

۲۲۱ نام آرایه‌ی ادبی حاصل از این تکرار، چیست؟

۲۲۲ نام آرایه‌ی ادبی حاصل از این تکرار، چیست؟

۲۲۳ در بیت زیر، یکی از آرایه‌های «تکرار، تلمیح، تصدیر، ایهام تناسب، اغراق و یا لفونشر» را مشخص کنید.

خیال روی کسی در سراسر است هر کس را
مرا خیال کسی کز خیال بیرون است

۲۲۴ در بیت زیر، «جناس» را تعیین کنید و نوع آن را بنویسید.

ای گدایان خرابات خدا یار شماست
چشم انعام مدارید ز انعامی چند»

۲۲۵ آرایه‌ی «موازنه» در کدام یک از ابیات زیر به کار رفته است؟ علت آن را بیان کنید.

الف) «دلبر که جان فرسود از او، کام دلم نگشود از او
ب) خالق و رازق زمین و زمان
نومید نتوان بود از او، باشد که دلداری کند»
حافظ و ناصر مکین و مکان»

۲۲۶ در کدام یک از ابیات زیر، آرایه‌ی «ترصیع» به کار رفته است؟ علت آن را بیان کنید.

الف) برگ بی‌برگی بود ما را نوال
ب) «غلام نرگس مست تو تاجدارانند»
مرگ بی‌مرگی بود ما را حلال»
خراب باده‌ی لعل تو هوشیارانند»

۲۲۷ در بیت زیر «واج‌آرایی» را بیابید؟ تعداد صامت‌های تکراری را بنویسید.

«خیال خال تو با خود به خاک خواهم برد
که تا ز خال تو خاکم شود عبیر آمیز»

۲۲۸ در عبارت زیر بین کدام کلمات «سجع» به کار رفته است؟ نوع سجع را مشخص کنید.

آن که از جمال عقل محبوب است خود به نزدیک اهل بصیرت معذور باشد.

۰ با توجه به بیت زیر به ۳ سؤال بعدی پاسخ دهید.

کیمیا‌ی تو را کنم تعلیم
کیمیا‌یی به از قناعت نیست
که در اکسیر و در صناعت نیست
رو قناعت گزین که در عالم

۲۲۹ شعر در چه قالبی سروده شده است؟ نظام قافیه‌ها در این قالب چگونه است؟

۲۳۰ شعر در چه قالبی سروده شده است؟ نظام قافیه‌ها در این قالب چگونه است؟

۲۳۱) کلمات «قافیه» را در شعر مشخص کنید.

۲۳۲) کلمات «قافیه» را در شعر مشخص کنید.

۲۳۳) واژه‌ی «اکسیر» را با علامت خاص خود بنویسید.

۲۳۴) واژه‌ی «اکسیر» را با علامت خاص خود بنویسید.

۲۳۵) در بیت زیر، یکی از آرایه‌های «مراعات‌نظیر، واج‌آرایی، تناقض و حسن‌تعلیل» را بیابید و برای آن یک دلیل مختصر ذکر کنید.

فغان کاین لولیان شوخ شیرین کار شهر آشوب چنان بردند صبر از دل که ترکان خوان یغما را

۲۳۶) در بیت زیر، کدام کلمه «جناس» دارد؟ نوع جناس را بنویسید.
ملک را همین مُلک پیرویه بس که راضی نگردد به آزار کس

۲۳۷) در بیت زیر، کدام کلمه «جناس» دارد؟ نوع جناس را بنویسید.
نالَم ز دل چو نای من اندر حصار نای پستی گرفت همت من زین بلندجای

۰) با توجه به بیت زیر، به ۳ سؤال بعدی پاسخ دهید.
ز خُشاک آفریدت خداوند پاک پس ای بنده افتادگی کن چو خُشاک
حریص و جهانسوز و سرکش مباش ز خُشاک آفریدندت آتش مباش

۲۳۸) کلمات قافیه در بیت دوم کدامند؟

۲۳۹) کلمات قافیه در بیت دوم کدامند؟

۲۴۰) شعر در چه قالبی سروده شده است؟ چرا؟

۲۴۱) شعر در چه قالبی سروده شده است؟ چرا؟

۲۴۲) واژه‌ی مشخص‌شده‌ی «خاک» را با علامت خاص خود بنویسید.

۲۴۳) واژه‌ی مشخص‌شده‌ی «خاک» را با علامت خاص خود بنویسید.

۲۴۴) در ابیات زیر «جناس‌ها» را بیابید و نوع آن‌ها را مشخص کنید.

الف) گوهر مخزن اسرار همان است که بود حقه‌ی مهر بدان مهر و نشان است که بود
ب) موج‌ها خوابیده‌اند آرام و رام طبل طوفان از نوا افتاده است
ج) بر طرف رود چون بوزد باد بر درخت آید به‌گوش ناله‌ی نای و صفیر رود

- ۲۴۵) در بیت زیر بین کدام کلمات جناس به کار رفته است؟ نوع هر جناس را مشخص کنید.
شرف مرد به جود است و کرامت به سجود هر که این هر دو را ندارد عدمش به ز وجود
- ۲۴۶) در هریک از ابیات زیر جناس را بیابید و نوع آن‌ها را مشخص کنید.
الف) گلاب است گویی به جویش روان همی شاد گردد ز بویش روان
ب) کار دلم به جان رسد، کارد به استخوان رسد ناله کنم بگویدم: دم مزن و بیان مکن
- ۲۴۷) در هریک از ابیات زیر موازنه و ترصیع را نشان دهید: (با ذکر دلیل)
الف) شاکر نعمت به هر مقام که بودیم داعی دولت به هر طریق که هستیم
ب) دانه باشی مرغکانت برچنند غنچه باشی کودکانت برکنند
- ۲۴۸) چرا می‌گوییم در عبارت زیر جناس تام وجود دارد؟
«برادر که دریند خویش است نه برادر، نه خویش است.»
- ۲۴۹) در هریک از ابیات زیر، بین کدام کلمات جناس به کار رفته است؟ نوع هر جناس را مشخص کنید.
الف) ای گدایان خرابات، خدا یار شماست چشم انعام مدارید از انعامی چند
ب) کار دلم به جان رسد، کارد به استخوان رسد ناله کنم بگویدم: دم مزن و بیان مکن
- ۲۵۰) در ابیات زیر، آرایه‌های موازنه و ترصیع را بیابید. در هر مورد دلیل خود را بنویسید.
الف) ای منور به تو نجوم جلال وی مقرر به تو رسوم کمال
ب) شاکر نعمت به هر مقام که بودیم داعی دولت به هر طریق که هستیم
- ۲۵۱) در بیت زیر دست و دوست چه نوع جناسی است؟
نه تلخ صبری که بر یاد اوست که تلخی شکر باشد از دست دوست
- ۲۵۲) دو بیت زیر از نظر سجع با یکدیگر تفاوت دارند تفاوت آن‌ها را بنویسید.
الف) ای منور به تو نجوم جمال وی مقرر به تو رسوم کمال
ب) غلام نرگس مست تو تاجدارانند خراب باده‌ی لعل تو هوشیارانند
- ۲۵۳) در کلمه‌ی دلگشا چند صامت و چند مصوت وجود دارد؟ علامت هجای اول آن را بنویسید.
- ۲۵۴) واژه‌ی «کیهان»: الف) چند واج دارد؟ ب) آن را علامت‌گذاری کنید.
- ۲۵۵) آرایه‌ها «تکرار» و «تصدیر» را در بیت‌های زیر مشخص کنید.
الف) هر آن دل را که سوزی نیست، دل نیست دل افسرده غیر از آب و گل نیست
ب) گل، آن جهانی است ننگند در این جهان در عالم خیال چه گنجد، خیال گل

۲۵۶ در بیت زیر یک جناس ناقص اختلافی بیابید.

سوزد مرا، سازد مرا در آتش اندازد مرا
و ز من رها سازد مرا بیگانه از خویشم کند

۲۵۷

جناس‌های موجود در بیت‌های زیر را مشخص کنید و نام هر یک را بنویسید.
الف) مهر جمالت مرا شهر وفا می‌نهد
ب) خرامان بشد سوی آب روان
درد فراقتم مرا درد جفا می‌دهد
چنان چون شده باز جوید روان

۲۵۸

نوع جناس را در بیت زیر مشخص کنید:
خرامان بشد سوی آب روان
چنان چون شده بازیابد روان

۲۵۹

در هر یک از عبارات زیر چه نوع سجعی به کار رفته است؟
الف) الحمدلله شهر تبریز است و حسن و جمال خیز.
ب) خبری که دانی دل بیازارد تو خاموش تا دیگری بیارد.

۲۶۰

در بیت زیر جناس تام را تعیین کنید و معنی هر یک از ارکان را بیان نمایید.
خرم تن او که چون روانش از تن برود، سخن روان است

۲۶۱

در بیت زیر بین کدام کلمات جناس به کار رفته است؟ نوع هر جناس را تعیین کنید.
گرم باز آمدی محبوب سیم اندام سنگین دل
گل از خارم برآوردی و خار از پای و پای از گل

۲۶۲

سجع را در هر یک از عبارات زیر بیابید و نوع آن‌ها را مشخص کنید.
الف) هنر چشمه‌ی زاینده است و دولت پاینده
ب) متکلم را تا کسی عیب نگیرد، سخنش صلاح نپذیرد.

۲۶۳

در بیت زیر «واج‌آرایی» را بیابید و شمار صامت یا مصوت تکراری را تعیین کنید.
«سرشار ز شیرینی شهد خوش خویش است
این غنچه که لب را به شکر خنده گشوده است»

۲۶۴

در کدام یک از ابیات زیر ترصیع به کار رفته است؟ دلیل آن را بیان کنید.
الف) ای درون پرور برون آرای
ب) ای منور به تو نجوم جلال
وی خرد بخش بی‌خرد بخشای
وی مقرر به تو رسوم کمال

۲۶۵

در کدام بیت آرایه‌ی موازنه و در کدام بیت آرایه‌ی ترصیع وجود دارد؟
الف) ما چو نایم و نوا در ما ز توست
ب) دل به امید روی او همدم جان نمی‌شود
ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست
جان به هوای کوی او خدمت تن نمی‌کند

۲۶۶

در بیت زیر واج‌آرایی را بیابید و شمار هر صامت یا مصوت تکراری را مشخص کنید.
من از گفتن می‌مانم // اما زبان گنجشکان // زبان زندگی جمله‌های جاری جشن طبیعت است.

۲۶۷

در نمونه‌های زیر کلماتی را که جناس ناقص دارند، مشخص کنید:
الف) باغبان همچون نسیم ز در خویش مران
ب) دستم نداد قوت رفتن به پیش دوست
کاب گلزار تو از اشک چو گل نار من است
چندی به پای رفتم و چندی به سر شدم

۲۶۸ در عبارت‌های زیر، جناس و انواع آن را مشخص کنید:
 الف) برادر که در بند خویش است نه برادر، نه خویش است.
 ب) صاف‌های جمله عالم خورده گیر
 همچو دَرِدِ دَرِدِ دین جستیم، نیست

۲۶۹ در بیت زیر، صامت و مصوت تکراری را تعیین کنید:
 «زلف او دام است و خالش دانه‌ی آن دام و من
 بر امید دانه‌ای افتاده‌ام در دام دوست»

۲۷۰ در کدام یک از ابیات زیر، «واج آرای» محسوس‌تر است؟ چرا؟
 الف) خوابِ نوشینِ بامدادِ رحیل
 ب) ریاست به دست کسانی خطاست
 باز دارد پیاده را ز سبیل
 که از دستشان دست‌ها بر خداست

۲۷۱ ابیات زیر را بخوانید و با خطّ عروضی بنویسید. سپس مرز هجاها را مشخص کنید و زیر هر هجا علامت آن را بگذارید. (دقت کنید اگر اشعار را درست خوانده و نوشته باشید، باید تعداد و نظم هجاها دو مصراع هر بیت یکسان باشد):
 خسایا به خواری مهران از درم
 ای باد بامدادی خوش می‌روی به شادی
 نبینی که چون با هم آیند مور
 بنشینم و صبر پیش گیرم
 گفتم این شرط آدمیت نیست
 هر که تاامل نکند در جواب
 که صورت نبندد دری دیگرم
 پیوند روح کردی پیغام دوست دادی
 ز شیران جنگی برآرند شور
 دنباله‌ی کار خویش گیرم
 مرغ تسبیح‌خوان و من خاموش
 بیشتر آید سخنش ناصواب
 بیشتر آید سخنش ناصواب
 (سعدی)

۲۷۲ بیت زیر را بخوانید و با خطّ عروضی بنویسید. سپس مرز هجاها را مشخص کنید و زیر هر هجا علامت آن را بگذارید. (دقت کنید اگر اشعار را درست خوانده و نوشته باشید، باید تعداد و نظم هجاها دو مصراع هر بیت یکسان باشد):
 آینه ار نقش تو بنمود راست
 خود شکن آینه شکستن خطاست
 (نظا)

۲۷۳ بیت زیر را بخوانید و با خطّ عروضی بنویسید. سپس مرز هجاها را مشخص کنید و زیر هر هجا علامت آن را بگذارید. (دقت کنید اگر اشعار را درست خوانده و نوشته باشید، باید تعداد و نظم هجاها دو مصراع هر بیت یکسان باشد):
 هم قصه‌ی نانموده دانی
 هم نامه‌ی نانوشته خوانی (نظامی)

۲۷۴ «ا»، «و»، «ی» باید حرف چندم هجا باشند تا به صورت مصوت بلند تلفظ گردند و دو حرف حساب شوند؟

۲۷۵ قافیه را در این شعر نو مشخص کنید:

اشکم دمید

گفتم: «نه پای رفتن نه تاب ماندگاری

درد خزه‌ی کف جوی این است.» گفت: «آری

اما دوگانه تا کی؟

یا موج‌وش روان شو یا در کنار من باش»

گفتم: «دل‌م گرفته‌ست

مثل سکون ملولم»

۰ در هر یک از ابیات ۱۳ سوال بعدی:

۱- ردیف را مشخص کنید. (اگر دارد)

۲- واژه‌ها و حرف یا حروف قافیه را تعیین کنید.

۳- حرف یا حرف‌های الحاقی را مشخص کنید. (اگر دارد)

۴- حرف یا حروف اصلی قافیه را مشخص کنید.

مثال:

ننوشت سلامی و کلامی نفرستاد

دیری است که دلدار پیامی نفرستاد

ردیف: نفرستاد

واژه‌های قافیه: پیامی، کلامی

حروف قافیه: ام + ی

حروف اصلی: ام طبق قاعده‌ی «۲»

حرف الحاقی: ی

منزل آن مه عاشق کش عیار کجاست؟ (حافظ)

۲۷۶ ای نسیم سحر آرامگه یار کجاست؟

منزل آن مه عاشق کش عیار کجاست؟ (حافظ)

۲۷۷ ای نسیم سحر آرامگه یار کجاست؟

به نزدیک خورشید فرمان روا (فردوسی)

۲۷۸ سرشک هوا بر زمین شد گوا

به نزدیک خورشید فرمان روا (فردوسی)

۲۷۹ سرشک هوا بر زمین شد گوا

یا به تو دست‌رسی داشتمی (خاقانی)

۲۸۰ کاشکی جز تو کسی داشتمی

یا به تو دست‌رسی داشتمی (خاقانی)

۲۸۱ کاشکی جز تو کسی داشتمی

جگر پردرد و دل پرخونم ای دل (نظامی)

۲۸۲ مرا پرسى که چونى؟ چونم ای دل

جگر پردرد و دل پرخونم ای دل (نظامی)

۲۸۳ مرا پرسى که چونى؟ چونم ای دل

درمان نکردند مسکین غریبان (حافظ)

۲۸۴ چندان که گفتم غم با طیبیان

درمان نکردند مسکین غریبان (حافظ)

۲۸۵ چندان که گفتم غم با طیبیان

- ۲۸۶) خاک دل آن روز که می‌بیختند
شب‌نمی از عشق بر آن ریختند (غزالی مشهدی)
- ۲۸۷) خاک دل آن روز که می‌بیختند
شب‌نمی از عشق بر آن ریختند (غزالی مشهدی)
- ۲۸۸) ز دو دیده خون فشانم، ز غمت شب جدایی
چه کنم که هست این‌ها گل باغ آشنایی (عراقی)
- ۲۸۹) ز دو دیده خون فشانم، ز غمت شب جدایی
چه کنم که هست این‌ها گل باغ آشنایی (عراقی)
- ۲۹۰) بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست
بگشای لب که قند فراوانم آرزوست (مولوی)
- ۲۹۱) بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست
بگشای لب که قند فراوانم آرزوست (مولوی)
- ۲۹۲) آتش قهر برافروخته‌اند
خانمانِ ضعفا سوخته‌اند (غنی‌زاده)
- ۲۹۳) آتش قهر برافروخته‌اند
خانمانِ ضعفا سوخته‌اند (غنی‌زاده)
- ۲۹۴) گر مستمند و با دل غمگینم
خیره مکن ملامت چندینم (ناصر خسرو)
- ۲۹۵) گر مستمند و با دل غمگینم
خیره مکن ملامت چندینم (ناصر خسرو)
- ۲۹۶) نشاط جوانی ز پیران مجوی
که آب روان باز ناید به جوی (سعدی)
- ۲۹۷) نشاط جوانی ز پیران مجوی
که آب روان باز ناید به جوی (سعدی)
- ۲۹۸) ما به روی دوستان از بوستان آسوده‌ایم
گر بهار آید و گر باد خزان آسوده‌ایم (سعدی)
- ۲۹۹) ما به روی دوستان از بوستان آسوده‌ایم
گر بهار آید و گر باد خزان آسوده‌ایم (سعدی)
- ۳۰۰) آن دل که به زلف یار بستیمش
دیده دریا کنم و صبر به صحرا فکنم
ما درس سحر در ره میخانه نهادیم
هر چند گسست باز پیوستیمش
واندرین کار دل خویش به دریا فکنم
محصول دعا در ره جانانه نهادیم
(حافظ)
- ۳۰۱) آن دل که به زلف یار بستیمش
دیده دریا کنم و صبر به صحرا فکنم
ما درس سحر در ره میخانه نهادیم
هر چند گسست باز پیوستیمش
واندرین کار دل خویش به دریا فکنم
محصول دعا در ره جانانه نهادیم
(حافظ)

۳۰۲ در ابیات زیر، واژه‌های قافیه و حرف یا حروف قافیه را مشخص کنید. قافیه طبق قاعده‌ی «۱» است یا «۲»؟

- (۱) ما را همه شب نمی برد خواب
 (۲) نه بیگانه تیمار خوردش نه دوست
- ای خفسته روزگار دریاب
 چو چنگش رگ و استخوان ماند و پوست
 (سعدی)

۳۰۳ در ابیات زیر، واژه‌های قافیه و حرف یا حروف قافیه را مشخص کنید. قافیه طبق قاعده‌ی «۱» است یا «۲»؟

- (۱) منم که دیده به دیدار دوست کردم باز
 (۲) ای صبا گر بگذری بر ساحل رود ارس
- چه شکر گویمت، ای کارساز بنده‌نواز
 بوسه‌زن بر خاک آن وادی و مشکین کن نفس
 (حافظ)

۳۰۴ در بیت زیر، آرایه‌ی تکرار را پیدا کنید و واژه‌های تکراری را معین نمایید.
 خواب و خورت زمربه‌ی خویش دور کرد
 آن‌گه رسی به خویش که بی‌خواب و خورشوی

«حافظ»

۳۰۵ در بیت زیر، آرایه‌ی تکرار را پیدا کنید و واژه‌های تکراری را معین نمایید.
 چه نماز باشد آن را که تو در خیال باشی
 تو صنم نمی‌گذاری که مرا نماز باشد

«سعدی»

۳۰۶ در بیت زیر، آرایه‌ی تکرار را پیدا کنید و واژه‌های تکراری را معین نمایید.
 هم نظری، هم خبری، هم قمران را قمری
 هم شکر اندر شکر اندر شکر اندر شکری

«مولوی»

۳۰۷ در بیت زیر، آرایه‌ی تکرار (واژه‌آرایی) را پیدا کنید و واژه‌های تکراری را معین نمایید.
 بار بی‌اندازه دارم بر دل از سودای عشقت
 آخر ای بی‌رحم، باری از دلی برگیر، باری

«سعدی»

۳۰۸ در بیت زیر، آرایه‌ی تکرار را پیدا کنید و واژه‌های تکراری را معین نمایید.
 چه خوش صید دلم کردی، بنام چشم مست‌را
 که کس آهوی وحشی را از این خوش‌تر نمی‌گیرد

«حافظ»

۳۰۹ در بیت زیر، آرایه‌ی تکرار را پیدا کنید و واژه‌های تکراری را معین نمایید.
 از در درآمدی و من از خود به در شدم
 گویی کزین جهان به جهان دگر شدم

«سعدی»

۳۱۰ آرایه‌ی اشتقاق را در بیت زیر بیابید و صامت‌های مشترک را تعیین کنید.
 لب میلای به شعری که ندارد شوری
 شاعری قدر تو داند که شعوری دارد

«شهریار»

۳۱۱ جناس‌های ناقص را بیابید و هر نوع افزایشی را که در ارکان صورت گرفته است، نشان دهید.
می‌شکفتم زطربزان که چو گل بر لب جوری بر سرم سایه‌ی آن سرو سهی بالا بود

«حافظ»

۳۱۲ جناس‌های ناقص را بیابید و هر نوع افزایشی را که در ارکان صورت گرفته است، نشان دهید.
در این حضرت چو مشتاقان نیاز آرند، ناز آرند که با این درد اگر در بند درمان‌اند، درمانند

«حافظ»

۳۱۳ جناس‌های ناقص را بیابید و هر نوع افزایشی را که در ارکان صورت گرفته است، نشان دهید.
موج‌ها خوابیده‌اند، آرام و رام طبل طوفان از نوا افتاده است

«مهدی اخوان ثالث»

۳۱۴ جناس‌های ناقص را بیابید و حرف‌هایی را که متفاوت‌اند، در آغاز، میان و پایان ارکان نشان دهید.
سوزد مرا، سازد مرا در آتش اندازد مرا وز من رها سازد مرا، بیگانه از خویشم کند

«رهی معیری»

۳۱۵ جناس‌های ناقص را بیابید و حرف‌هایی را که متفاوت‌اند، در آغاز، میان و پایان ارکان نشان دهید.
ساقی به نور باده برافروز جام ما مطرب بگو که کار جهان شد به کام ما

«حافظ»

۳۱۶ جناس‌های ناقص را بیابید و حرف‌هایی را که متفاوت‌اند، در آغاز، میان و پایان ارکان نشان دهید.
شرف مرد به جود است و کرامت به سجود هر که این هر دو ندارد عدمش به ز وجود

«سعدی»

۳۱۷ جناس‌های ناقص را بیابید و حرف‌هایی را که متفاوت‌اند، در آغاز، میان و پایان ارکان نشان دهید.
درشت است پاسخ ولیکن درست دستی، درشتی نماید نخست

«ابوشکور»

۳۱۸ جناس تام را تعیین کنید و معنی هر یک از ارکان را بگویید.
وان که گیسوی تو را رسم تطاول آموخت هم تواند کرمش داد من مسکین داد

«حافظ»

۳۱۹ جناس تام را تعیین کنید و معنی هر یک از ارکان را بگویید.
خرم تن او که چو روانش از تن برود، سخن روان است

«سعدی»

۳۲۰ در شعر زیر، جناس‌ها را بیابید و اگر اختلافی در صامت‌ها یا مصوت‌هاست، بیان کنید.
کفر است در طریقت ما کینه داشتن آیین ماست سینه چو آینه داشتن

«طالب آملی»

- ۳۲۱ آیا آرایه‌ی موازنه در بیت زیر به کار رفته است؟ علت آن را بیان کنید. آیا در میان «موازنه‌ها» ترصیع نیز دیده می‌شود؟
 آن‌ها را نیز تعیین کنید.
 ای درون پرور برون آرای
 خالق و رازق زمین و زمان
 وی خرد بخش بی‌خرد بخشای
 حافظ و ناصر مکین و مکان
 «سنایی»
- ۳۲۲ آیا آرایه‌ی موازنه در بیت زیر به کار رفته است؟ علت آن را بیان کنید. آیا در میان «موازنه‌ها» ترصیع نیز دیده می‌شود؟
 آن‌ها را نیز تعیین کنید.
 شاکر نعمت به هر مقام که بودیم
 داعی دولت به هر طریق که هستیم
 «سعدی»
- ۳۲۳ آیا آرایه‌ی موازنه در بیت زیر به کار رفته است؟ علت آن را بیان کنید. آیا در میان «موازنه‌ها» ترصیع نیز دیده می‌شود؟
 آن‌ها را نیز تعیین کنید.
 ما برون را ننگریم و قال را
 ما درون را بنگریم و حال را
 «مولوی»
- ۳۲۴ آیا آرایه‌ی موازنه در بیت زیر به کار رفته است؟ علت آن را بیان کنید. آیا در میان «موازنه‌ها» ترصیع نیز دیده می‌شود؟
 آن‌ها را نیز تعیین کنید.
 آه از آن جور و تطاول که در این دامگه است
 آه از آن سوز و گدازی که در آن محفل بود
 «حافظ»
- ۳۲۵ آیا آرایه‌ی موازنه در بیت زیر به کار رفته است؟ علت آن را بیان کنید. آیا در میان «موازنه‌ها» ترصیع نیز دیده می‌شود؟
 آن‌ها را نیز تعیین کنید.
 یاد باد آن سر کوی توام منزل بود
 دیده را روشنی از خاک درت حاصل بود
 «حافظ»
- ۳۲۶ آیا آرایه‌ی موازنه در بیت زیر به کار رفته است؟ علت آن را بیان کنید. آیا در میان «موازنه‌ها» ترصیع نیز دیده می‌شود؟
 آن‌ها را نیز تعیین کنید.
 دانه باشی مرغکانت برچندند
 غنچه باشی کودکانت بر کنند
 «مولوی»
- ۳۲۷ آیا آرایه‌ی موازنه در بیت زیر به کار رفته است؟ علت آن را بیان کنید. آیا در میان «موازنه‌ها» ترصیع نیز دیده می‌شود؟
 آن‌ها را نیز تعیین کنید.
 - بر ظاهرش عیب نمی‌بینم و در باطنش غیب نمی‌دانم.
 «سعدی»

- ۳۲۸ آیا آرایه‌ی موازنه در بیت زیر به کار رفته است؟ علت آن را بیان کنید. آیا در میان «موازنه‌ها» ترصیع نیز دیده می‌شود؟
 آن‌ها را نیز تعیین کنید.
 ما چو کوهیم و صدا در ما زتوست
 ما چو ناییم و نوا در ما زتوست
 «مولوی»
- ۳۲۹ آیا آرایه‌ی موازنه در بیت زیر به کار رفته است؟ علت آن را بیان کنید. آیا در میان «موازنه‌ها» ترصیع نیز دیده می‌شود؟
 آن‌ها را نیز تعیین کنید.
 گر عزم جفا داری، سر در رخت اندازم
 و راه وفاگیری، جان در قدمت ریزم
 «سعدی»
- ۳۳۰ آیا آرایه‌ی موازنه در بیت زیر به کار رفته است؟ علت آن را بیان کنید. آیا در میان «موازنه‌ها» ترصیع نیز دیده می‌شود؟
 آن‌ها را نیز تعیین کنید.
 زگرز تو خورشید گریان شود
 زتیغ تو بهرام بریان شود
 «فردوسی»
- ۳۳۱ سجع‌ها را بیابید، نوع آن‌ها را مشخص کنید و درباره‌ی ارزش موسیقایی هر یک اظهار نظر کنید.
 ای صاحب کرامت، شکرانه‌ی سلامت
 روزی تَقَعُدی کن، درویش بی‌نوا را
 «حافظ»
- ۳۳۲ سجع‌ها را بیابید، نوع آن‌ها را مشخص کنید و درباره‌ی ارزش موسیقایی هر یک اظهار نظر کنید.
 روشنی روز تویی، شادی غم سوز تویی
 ماه شب افروز تویی، ابر شکر بار بیا
 «مولوی»
- ۳۳۳ سجع‌ها را بیابید، نوع آن‌ها را مشخص کنید و درباره‌ی ارزش موسیقایی هر یک اظهار نظر کنید.
 - شما را باغ باید و ما را چون لاله داغ. یکی را لاله و ورد سزاوار است و دیگری را ناله و درد.
 «قائم مقام»
- ۳۳۴ سجع‌ها را بیابید، نوع آن‌ها را مشخص کنید و درباره‌ی ارزش موسیقایی هر یک اظهار نظر کنید.
 - آن که از جمال عقل محجوب است، خود به نزدیک اهل بصیرت معذور باشد.
 «از کلیله و دمنه»
- ۳۳۵ سجع‌ها را بیابید، نوع آن‌ها را مشخص کنید و درباره‌ی ارزش موسیقایی هر یک اظهار نظر کنید.
 - هر که را زر در ترازوست، زور در بازوست.
 «سعدی»
- ۳۳۶ سجع‌ها را بیابید، نوع آن‌ها را مشخص کنید و درباره‌ی ارزش موسیقایی هر یک اظهار نظر کنید.
 - هنر چشمه‌ی زاینده است و دولت پاینده.
 «سعدی»

۳۳۷ در جمله‌ی زیر، سجع را نشان دهید.
نیک‌بخت آن که خورد و کِشت و بدبخت آن که مرد و هِشت.

«سعدی»

۳۳۸ در جمله‌ی زیر سجع را نشان دهید.
تلمیذ بی‌ارادت، عاشق بی‌زر است و رونده‌ی بی‌معرفت، مرغ بی‌پر و عالم بی‌عمل، درخت بی‌بر و زاهد بی‌علم، خانه‌ی بی‌در.

«سعدی»

۳۳۹ در جمله‌ی زیر سجع را نشان دهید.
سرّ عشق، نهفتنی است نه گفتنی و بساط مهر، پیمودنی است نه نمودنی.

«از مقامات حمیدی»

۳۴۰ در جمله‌ی زیر سجع را نشان دهید.
آن که بر دینار دسترس ندارد، در همه دنیا کس ندارد.

«سعدی»

۳۴۱ در جمله‌ی زیر سجع را نشان دهید.
ظالمی را حکایت کنند که هیزم درویشان را خریدی به حیف و توانگران را دادی به طرح.

«سعدی»

۳۴۲ در جمله‌ی زیر سجع را نشان دهید.
الهی، اگر بهشت چون چشم و چراغ است، بی دیدار تو درد و داغ است.

«منسوب به خواجه عبدالکّه انصاری»

۳۴۳ واج‌آرایی را بیابید و شمار هر صامت یا مصوّت تکراری را تعیین کنید.
لبخند تو خلاصه‌ی خوبی‌هاست
لختی بخند، خنده‌ی گل زیباست

«قیصر امین‌پور»

۳۴۴ واج‌آرایی را بیابید و شمار هر صامت یا مصوّت تکراری را تعیین کنید.
ای تکیه‌گاه و پناه

زیباترین لحظه‌های

پر عصمت و پر شکوه

تنهایی و خلوت من!

ای شط‌شیرین پر شوکت من!

«مهدی اخوان ثالث»

۳۴۵ واج‌آرایی را بیابید و شمار هر صامت یا مصوّت تکراری را تعیین کنید.
من مانده‌ام مهجور از او، دل خسته و رنجور از او
گویی که نیشی دور از او، در استخوانم می‌رود

«سعدی»

۳۴۶ هجاهای دو مصراع زیر را جدا کنید و با مقایسه‌ی آنها نشان دهید که دو مصراع هم‌وزن‌اند.
گویند مرا چو زاد مادر
بنشینم و صبر پیش گیرم

۳۴۷ برای هر یک از واژه‌های زیر، یک واژه‌ی هم‌وزن بنویسید؛ به گونه‌ای که حرف آخر آنها متفاوت باشد.
صدق، نیکی، جوانی، تقوا، میلاد، انتظار

۳۴۸ هجاهای مصراع زیر را تعیین کنید و هر نوع را با علامت خاص خود بنویسید.
توانا بود هر که دانا بود

۳۴۹ واژه‌های زیر از چند هجا ساخته شده‌اند؟ نوع هجا را مشخص کنید.
آتشین، بیدار، فقر، مستانه، دانش‌آموز

۳۵۰ در واژه‌های زیر صامت‌ها و مصوت‌ها را نشان دهید.
نسیم، آسمان، خوبی، جوان‌مردی، ابر، همت

www.akoedu.ir

۱ ای نسیم سحر آرامگه یار کجاست؟ / منزل آن مه عاشق کش عیار کجاست؟
 الف) کجاست ب) یار، عیار - حروف قافیه: یار ج) ندارد د) ار
 کاشکی جز تو کسی داشتمی / یا به تو دست رسی داشتمی
 الف) داشتمی ب) کسی، رسی - حروف قافیه: سی ج) ی د) - س
 چندان که گفتم غم با طیبیان / درمان نکردند مسکین غریبان
 الف) ندارد ب) طیبیان، غریبان - حروف قافیه: بیان ج) ان د) یب
 بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست / بگشای لب که قند فراوانم آرزوست
 الف) آرزوست ب) گلستانم، فراوانم - حروف قافیه: انم ج) م د) ان

۲ در شعر «مهر و وفا» ترتیب و تعداد هجاها در همه مصراع‌ها، یکسان است به عبارت دیگر، همه مصراع‌ها هم وزن‌اند. جایگاه قافیه نیز در شعر «مهر و وفا»، مشخص و منظم است. اما تعداد هجاها در اغلب مصراع‌های شعر «عاشقم بهار را» یکسان نیست. به عبارت دیگر، کوتاه و بلندی مصراع‌ها مساوی نیست. قافیه نیز نظم مشخصی ندارد.

۳ من و توست

۴ «میان» و «نامه‌رسان»

۵ حروف قافیه: «ان»

قاعده قافیه: «۲»

۶ آتش فروز - آب‌سوز ← قاعده ۲

۷ ابرو - سو ← قاعده ۱

۸ واژه‌های قافیه: «مشک‌فشان» و «جوان»

حروف قافیه: «ان»

۹ واژه‌های قافیه: «بر» و «سر»

حروف قافیه: «ر»

۱۰ «ل» (مصوت + صامت)

۱۱ وجود توصیف‌های فراوان (اطناب)؛ بهره‌گیری از نثر داستانی - تمثیلی؛ حذف فعل به قرینه (در زیر درخت، سوراخ موش [بود])؛ انواع آفت به من محیط [است] و راه مخوف [است]؛ استفاده از آرایه‌های ادبی مانند: استعاره ← در بلاها / کنایه ← دل از خود نشاید برد. کاربرد واژه‌های عربی (التفات محیط مخوف، صیاد، طلب و ...) استفاده از ترکیبات دشوار (راه سره می‌کرد).

۱۲ (۱) غزل، این شعر در قالب غزل است و دوره خاقانی و سبک عراقی، دوره اوج‌گیری غزل است.
 (۲) به‌کارگیری ردیف «نرسانید» باعث خوش‌آهنگی شهر شده است.
 (۳) بهره‌گیری از آرایه‌های ادبی «تشخیص، جناس، کنایه و ...»

۱۳ (۱) از میان رفتن لغات مهجور فارسی، به طوری که در این غزل، واژه مهجور فارسی نمی‌بینیم.
 (۲) استفاده از ترکیبات نو مانند «نفس صبح، جرعه جام، سلامت نرسانید و ...»
 (۳) سادگی و روانی کلام

۱۴ (۱) درون‌گرایی و توجه به احوال شخصی و مسائل روحی، از جمله در عبارت «خاقانی»، ازین طالع خود کام چه جویی؟
 (۲) فاصله گرفتن غزل از عشق زمینی و در این غزل می‌بینیم که شاعر از عشق فرازمینی سخن می‌گوید.

۱۵ (۱) در دوره نخست: سادگی فکر و روانی کلام
 در دوره دوم: شعر تحت تأثیر دوره اول است.
 (۲) در دوره نخست: کمی واژگان عربی و بیگانه
 در دوره دوم: درآمیختن زبان با مفردات و ترکیبات زبان عربی
 (۳) در دوره نخست: قالب شعر بیشتر «قصیده» است.
 در دوره دوم: علاقه‌مندی شاعران به سرودن غزل و مثنوی است. (سنایی، انوری)
 (۴) در دوره نخست: روح شادی و نشاط و خوش‌باشی در شعر
 در دوره دوم: بدبینی شاعران نسبت به روزگار، بیان ناخرسندی فرزندان از اوضاع زمانه و طرح نابسامانی‌های اجتماع
 (۵) در دوره نخست: معشوق بیشتر زمینی است.
 در دوره دوم: معشوق عرفانی و آسمانی است.
 (۶) در دوره نخست: مضمون بیشتر اشعار این دوره، حماسه، مدح و اندرز است.
 در دوره دوم: دوری از مدح، گرایش به عرفان و تصوف و اندیشه‌های دینی در شعر غلبه دارد.

۱۶ در بیت اول با بهره‌گیری از سجع‌های «متوازی و متوازن» آرایه زیبای موازنه خلق شده است و این روش بر موسیقی درونی شعر افزوده است.
 در بیت سوم با بهره‌گیری از سجع متوازی، آرایه ترصیع خلق شده است.

(۱) بیت آرایه موازنه دارد، زیرا واژگان روبه‌روی هم، سجع متوازی یا متوازن‌اند.

گر	عزم	جفا	داری	سر	در	رهت	اندازم
ور	راه	وفا	گیری	جان	در	قدمت	ریزم

(۲) بیت آرایه موازنه دارد، زیرا واژگان روبه‌روی هم، سجع متوازی یا متوازن‌اند.

ز	گرز	تو	خورشید	گریان	شود
ز	تیغ	تو	بهرام	بریان	شود

(۳) بیت آرایه موازنه دارد، زیرا واژگان روبه‌روی هم، سجع متوازی یا متوازن‌اند.

جفا	پل	بود	بر	عاشق	شکستی
وفا	گل	بود	بر	دشمن	فشاندی

(۴) موازنه این بیت از نوع «ترصیع» است. زیرا همه سجع‌ها از نوع «متوازن» هستند.

همه	شوری	و	نشاطی	همه	عشقی	و	امید
همه	سحری	و	فسونی	همه	نازی	و	حرامی

(۵) بیت آرایه موازنه دارد.

تیر	بلای	او	را	جز	دل	هدف	نباشد
تیغ	جفای	او	را	جز	جان	سپر	نباشد

(۶) این بیت موازنه ندارد.

(۷) بیت آرایه موازنه دارد.

پرواز	به	آن	جا	که	نشاط	است	و	امید	است
پرواز	به	آن	جا	که	سرود	است	و	سرور	است

(۸) بیت آرایه موازنه دارد.

نظر	تا	کنی	عرض	نقل	است	و	می
نفس	تا	کشی	حرف	چنگ	است	و	نی

۱۸

با	دا	وَر	دِ	(حذف همزه)
-	-	-	U	

U--- : بادآورده:

پ	لنگ	اف	کن	(بدون حذف همزه)
U	U_	-	-	

--U-U : پلنگ افکن:

دا	نِش	ا	موز	(بدون حذف همزه)
-	-	-	U_	

U---- : دانش آموز:

گل	اَن	دام	(بدون حذف همزه)
-	-	U_	

U--- : گل اندام:

پ	یا	ما	ور	(حذف همزه)
U	-	-	-	

---U : پیام آور:

خُ	شَن	دام	(حذف همزه)
U	-	U_	

U--U : خوش اندام:

کا	راز	مو	دِ	(حذف همزه)
-	U_	-	U	

U-U-- : کارآموده:

۱۹ با من بگو تا کیستی؟ مَهری بگو، ماهی بگو خجایی، خیالی، چیستی؟ اشکی بگو، آهی بگو

با	مَن	بِ	گو	تا	کیس	تی	مِه	ری	بِ	گو	ما	هی	بِ	گو
-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-
خا	بی	خِ	یا	لی	چیس	تی	اَش	کی	بِ	گو	اَ	هی	بِ	گو

بِر سِرِ اَنَمِ کِ گَر نِزِ دَسْتِ بَرِ آید دَسْتِ بِ کَا رِی زَنَمِ کِ غَصَه سِرِ آید

بِر	سِرِ	رِ	ءِ	نَمِ	کِ	غَر	زِ	دَسْتِ	ثِ	بِ	رَا	یَدِ
-	U	U	-	U	-	U	-	U	U	-	U	-
دَسْتِ	ثِ	بِ	کَا	رِی	زِ	نَمِ	کِ	غُ	صِ	سِنِ	رَا	یَدِ
-	U	U	-	U	-	U	-	U	U	-	U	-

۲۰ رَها یی، لَانِ، خیش تَن شِ ناسی، مَ حَب بَت، دَل نِ وَا زان، نِی کو، خا هِش، زَه رو، بَ زُرگ راه،
بَ نَفش، مَ لائت، اِل بَ ماس، خَد، سَ فی نِ، چُن، پُشت وَا نِ، مَچ موع، رُو زِ نِ، خاس تَن،
مَ عَد زِ نِ، کاشِ بَ، راه وار.

۲۱ به عهده دانش آموز

۲۲ اثر دوره غزنوی و سلجوقی است. ویژگی‌ها: افزایش کاربرد واژگان عربی نسبت به دوره قبل (رسول، ملوک، خجل، طیره و ...) کاربرد واژگان کهنه، مانند «اندر» و «خدایگان». جابه‌جایی اجزای جمله (رسولی آمد از روم). آوردن «ب» در آغاز فعل (بنشست).

۲۳ قالب شعر قصیده است. ردیف، بود / قافیه: دندان، تابان، باران و ... / شعر واقع‌گراست و توصیفات، طبیعی، ساده، محسوس و عینی است. استفاده از آرایه‌های ادبی، طبیعی و در حد اعتدال است، بیت دوم، تلمیح و تکرار - بیت ششم تشبیه و ... / شعر جنبه پند و اندرز دارد و تعالیم ساده و عملی در آن دیده می‌شود.

۲۴ سادگی زبان شعر، کم بودن واژگان عربی (لا، بل، نحس، قضا، شعر، شاعر)، استفاده از واژه‌های کهنه و مهجور (بسود، انبان) - به کارگیری «ی» استمراری به جای «ی» - افزودن «ب» بر سر فعل ماضی (بسود، بریخت)

۲۵ نگیرد، نمیرد: سجع متوازی، ارزش موسیقایی آن از همه انواع سجع بیشتر است. مقسوم، معلوم: سجع متوازی، ارزش موسیقایی آن از همه انواع سجع بیشتر است. نرسد، برسد: سجع متوازی، ارزش موسیقایی آن از همه انواع سجع بیشتر است. نگیرد، آید: سجع مطرف، ارزش موسیقایی آن از سجع متوازی کمتر است.

۲۶ بی‌شمار، بی‌حساب: سجع متوازن / متین، کریم: سجع متوازن

۲۷ خار، خال (سجع متوازن)

۲۸ غایت، نهایت (سجع مطرف)

۲۹ بدهد و بنهد

۳۰ واژه‌های سجع: سیاحت، راحت

وجه اشتراک آن‌ها: ۱- واج‌های پایانی یکسان ۲- جای قرارگیری یکسان (پایان دو جمله)

۳۱ بله. زیرا کلمات «زیننده» و «درخورنده» در پایان دو جمله سجع ساخته‌اند.

۳۲ مهجور، رنجور، دور

۳۳ زندگانیم، آبادانیم، شادانیم، ناتوانیم

۳۴ بیت یکم

ا	لا	یا	ای	ی	هس	سا	قی	ا	در	کا	سن	و	نا	ول	ها
-	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-
ک	عش	قا	سان	ن	مو	دو	ول	و	لی	اف	تا	د	مش	کل	ها
-	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-

۳۵

۳۶

ن	ش	ا	ی	د	ک	خ	و	ب	ا	ن	ب	ص	ح	ر	ا	ر	ء	و	ء	ن	د	
ص	م	ص	م	ص	م	ص	م	ص	م	ص	م	ص	م	ص	م	ص	م	ص	م	ص	م	ص

(صامت: ص / مصوت: م)

۳۷

در این دوره، شعر و نثر فارسی بیشتر در شمال شرق ایران و در محدوده قلمرو سامانیان گسترش یافته بود. (شهرهای سمرقند، بخارا، توس، نیشابور، صد دروازه و ...)

۳۸

رایج‌ترین انواع شعر در این دوره: حماسی، مدحی و غنایی؛ در این دوره حماسه ملی ایران و شعر حماسی با فردوسی به اوج رسید. شعر مدحی یا مدیحه‌سرایی با شاعران بزرگ درباری و مدح پادشاهان و رجال دربار گسترش یافت. شعر غنایی با دو شاعر مشهور، رودکی و بلخی قوی شد. شعر حکمی و اندرزی (تعلیمی) هم در این دوره به وجود آمد. داستان‌سرایی و قصه‌پردازی و آوردن حکایت و مثل نیز در شعر این دوره آغاز شد.

۳۹

۱) روی کار آمدن دولت سامانی و احیای رسم‌ها و سنت‌های فرهنگی قدیم ایران توسط آن‌ها و حمایت پادشاهان سامانی از دانشمندان، فقها، ادبا و مترجمان در قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم
 ۲) بعد از سامانیان، غزنویان نیز برای ماندگاری حکومت نوپای خود ناگزیر شدند زبان پارسی را رواج دهند.
 ۳) بعضی از امیران سامانی با توجه کردن که شاعران و نویسندگان ایرانی، سبب گسترش فرهنگ و زبان ایرانی شدند.

۴۰

۱) گر ز دست زلف مشکینت خطایی رفت رفت / ور ز هندوی شما بر ما جفایی رفت رفت
 ۲) برق عشق از خرمن پشمینه‌پوشی سوخت سوخت / جور شاه کامران گر بر گدایی رفت رفت
 ۳) در طریقت رنجش خاطر نباشد می بیار / هر کدورت را که بینی چون صفایی رفت رفت
 ۴) عشق بازی را تحمل باید ای دل پای دار / گر ملالی بود، بود و گر خطایی رفت رفت
 ۵) گر دلی از غمزه دلدار باری برد، برد / در میان جان و جانان ماجرابی رفت رفت
 ۶) از سخن چینان ملامت‌ها پدید آمد ولی / گر میان هم‌نشینان ناسزایی رفت رفت
 ۷) عیب حافظ گو مکن واعظ که رفت از خانقاه / پای آزادی چه بندی؟ گر به جایی رفت رفت
 * تکرار واژه «رفت» در تمام بیت‌ها، «سوخت» در بیت سوم و «بود» در بیت چهارم و «برد» در بیت پنجم
 * تکرار واج «ی» در بیت (۱)، تکرار واج «ش» در بیت (۲)، تکرار واج «ر» در بیت (۳)، تکرار واج «ا» در بیت (۴)،
 تکرار واج «ب، ج» در بیت (۵).

۴۱

«موی» و «سر»

- ۴۲ «نام» و «ننگ»
- ۴۳ «چوبین» و «پا»
- ۴۴ «از»، «خار»، «پا»
- ۴۵ «گرفتار» و «خوار»
- ۴۶ شما
- ۴۷ علی، خدا
- ۴۸ امروز، فردا، تو
- ۴۹ واج آرایی واج‌های «ش»، «پ»، «پ»
- ۵۰ واج آرایی واج‌های «آ»، «ن»، «ب»
- ۵۱ حالت غم و اندوه و سوگواری محسوس است. وزن شعر نیز با محتوای آن متناسب است.
- ۵۲ وزن و موسیقی ابیات سعدی، حالت شادی و شور و نشاط را بر این سروده حاکم کرده است.
- ۵۳ وزن و آهنگ ابیات حافظ، فضایی نگران‌کننده و یأس‌آلود ایجاد کرده. گام‌های آوایی این شعر کوتاه و پی‌درپی است و این توازن پاره‌های کلام را نمایان می‌کند.
- ۵۴ موسیقی و آهنگ ملایم و همراه با کشش آوایی حالت غم و اندوه و حسرت شاعر را به خواننده منتقل شود.
- ۵۵ قلمرو ادبی کنایه: آب و گل کسی را سرشتن - لگد خوردن، آب و گل مجاز از وجود انسان قلمرو فکری: نویسنده در این حکایت کوتاه به لزوم تربیت فرزند اشاره می‌کند و با نگرش تعلیمی تلاش می‌کند بی‌ادبی را نکوهش کند.
- ۵۶ (۱) کاربردهای کهن واژگان: خوابگزار، مُعَبَّر، اقربا، بگفت، «اندر» به جای «در»
 (۲) جمع کلمه «قریب» به صورت اقربا
 (۳) سادگی و روانی جملات / کاربرد جمله‌های کوتاه
 (۴) کاربرد واژه «خداوند» به جای پادشاه
 (۵) کاربرد «ی» استمراری در فعل: پنداشتی ← می‌پنداشت
- ۵۷ کنایه: جبهه‌واکرده - بند بر زبان داشتن - روسفید بودن - گوهر شدن - تا دریا تنزل کردن
 تشبیه: لب به گل - خاطر به توکل - جبهه به گل - تأمل به بند گران
 تشخیص: خندان بودن مثل گل - جبهه‌واکرده گل - جور فلک - تحمل کردن دانه در آسیا - تفکر و اندیشه داشتن
 قطره آب
 مثل: مصراع دوم بیت چهارم
- ۵۸ رویارویی با شعر - کشف لحن و آهنگ شعر - که رویایی - داستانی است - حال و هوا و محتوای اثر - خواندن یک‌باره و بی‌گسست اثر - ارتباط طولی و محتوایی اثر

۵۹ هر چیزی که ذهن ما را به پویایی درآورد، «متن» است. به بیان دیگر، نه فقط نوشته‌های روی کاغذ و کتاب، بلکه صدایی که می‌شنویم، بویی که حس می‌کنیم، رویدادی که می‌بینیم، مزه‌ای که می‌چشیم و چیزی که لمس می‌کنیم، هر کدام متن به حساب می‌آیند.

۶۰ بیت الف (۰/۲۵) ص ۸ تا ۱۳

۶۱ الف) دام / بام (۰/۲۵) جناس ناقص اختلافی (۰/۲۵) ص ۱۱۵

ب) زمین / زین (۰/۲۵) جناس ناقص افزایشی (۰/۲۵) ص ۱۱۸

پ) خویش / خویش (۰/۲۵) جناس تام (۰/۲۵) ص ۱۱۱

ت) مُلک، مِلک (۰/۲۵) جناس ناقص حرکتی (۰/۲۵) ص ۱۱۳

۶۲ الف) موازنه (۰/۲۵) به دلیل تقابل سجع‌های متوازن و متوازی (۰/۵)

ب) ترصیع (۰/۲۵) به دلیل تقابل سجع‌های متوازی (۰/۵) ص ۱۰۶

۶۳ میانی (۰/۲۵)

۶۴ ان (۰/۲۵)

۶۵ می‌گنی، می‌گنی (۰/۲۵) جناس ناقص حرکتی (۰/۲۵)

۶۶ «صورت و صورت» (۰/۵) در مصراع اول در معنی نقش و نگار و تصویر (۰/۲۵) در مصراع دوم در معنی چهره و روی (۰/۲۵)

۶۷ آرایه‌ی موازنه (۰/۲۵) زیرا در بین کلمات شعر (۰/۲۵) تقابل سجع‌های متوازن دیده می‌شود. (۰/۲۵)

۶۸ آرایه‌ی ترصیع (۰/۲۵) زیرا در بین کلمات شعر (۰/۲۵) تقابل سجع‌های متوازی دیده می‌شود. (۰/۲۵)

۶۹ الف) قافیه‌ی میانی (۰/۲۵) ب) ارزش: متوسط (۰/۲۵)

۷۰ می‌سفتم، می‌گفتم (۰/۲۵) سجع متوازی (۰/۲۵)

۷۱ ت / u (۰/۲۵)

۷۲ ۱) جناس ناقص افزایشی (۰/۲۵) ۲) جناس ناقص اختلافی (۰/۲۵)

۳) جناس ناقص حرکتی (۰/۲۵)

۷۳ کار (۰/۲۵) کارد (۰/۲۵)

۷۴ نای (۰/۲۵) نی (۰/۲۵) نام زندان (۰/۲۵)

۷۵ خروش (۰/۲۵) خروس (۰/۲۵) ناقص اختلافی (۰/۲۵)

۷۶ موازنه (۰/۲۵)

۷۷ الف) درست (۰/۲۵) ب) نادرست (۰/۲۵)

۷۸ جان (۰/۲۵)

۷۹ طیران (۰/۲۵)

۸۰ شَ بَف روز (۰/۲۵)

U - - U (۰/۲۵)

- ۸۱) یا و بیار (۰/۲۵) جناس ناقص افزایشی (۰/۲۵) (با کلمات باد و باده جناس ناقص افزایشی)
- ۸۲) نماز و نیاز (۰/۲۵) جناس ناقص اختلافی (۰/۲۵)
- ۸۳) ترصیع (۰/۲۵) زیرا در بیت تقابل سجع متوازی دیده می شود. (۰/۵)
- ۸۴) نگیرد و نپذیرد (۰/۲۵) سجع مطرف (۰/۲۵)
- ۸۵) بله (۰/۲۵) زیرا واژه‌ی دوست در چند جای بیت تکرار شده است. (۰/۲۵)
- ۸۶) الف) صامت‌های (س/ت) (۰/۲۵) / ب) واج آرابی (۰/۲۵)
- ۸۷) ترصیع (۰/۲۵)
- ۸۸) باطل (۰/۲۵) ضایع (۰/۲۵) نوع سجع: متوازن (۰/۲۵)
- ۸۹) نشیند (۰/۲۵) نبیند (۰/۲۵) نوع سجع: متوازی (۰/۲۵)
- ۹۰) کشیده یا - U (۰/۲۵)
- ۹۱) خراسانی (۰/۲۵)
- ۹۲) نیست (۰/۲۵)
- ۹۳) ام (۰/۲۵)
- ۹۴) م (۰/۲۵)
- ۹۵) قاعده‌ی ۲ (۰/۲۵)
- ۹۶) بیت ۱ (یا مسلم اول ...) (۰/۲۵) ، زیرا واژه‌ی «علی» (به یک معنا) تکرار شده است. (۰/۲۵)
- ۹۷) ماه و ما (۰/۲۵) نوع جناس: ناقص افزایشی (۰/۲۵)
- ۹۸) ملک و مُلک (۰/۲۵) نوع جناس: ناقص حرکتی (۰/۲۵)
- بس و کس (۰/۲۵) نوع جناس: ناقص اختلافی (۰/۲۵)
- ۹۹) متوازن (۰/۲۵)
- ۱۰۰) — (۰/۲۵)
- ۱۰۱) جناس: دوست و دست (۰/۲۵) ، نوع جناس: ناقص افزایشی (۰/۲۵)
- ۱۰۲) جناس: سیر و شیر (۰/۲۵) ، نوع جناس: ناقص اختلافی (۰/۲۵)
- جناس: زهره و زهره (۰/۲۵) ، نوع جناس: ناقص حرکتی (۰/۲۵)
- ۱۰۳) داد ، داد (۰/۵)
- ۱۰۴) سجع مطرف: فسون و خون (درون و خون) (۰/۲۵) ، سجع متوازی: فسون و درون (۰/۲۵)
- ۱۰۵) قافیه‌ی میانی (۰/۲۵)
- ۱۰۶) پیدا (۰/۲۵) (یا هر واژه‌ی مناسب دیگر)
- ۱۰۷) ش (۰/۲۵)

۱۰۸ واج آرایبی (نغمه‌ی حروف) (۰/۲۵)

۱۰۹ درونی

۱۱۰ بهایی - رهایی

۱۱۱ ۱

۱۱۲ یی

۱۱۳ ۱

۱۱۴ تازه - گدازه

۱۱۵ از

۱۱۶ حروف الحاقی: ه (-)

۱۱۷ ۲

۱۱۸ شعر - شاعر

۱۱۹ متوازی - ترصیع

۱۲۰ سیرت

۱۲۱ «ناقص» (۰/۲۵) حرکتی (۰/۲۵)

۱۲۲ واژه‌های جناس: «جود» و «سجود» (جود و وجود) (۰/۲۵)

نوع جناس: «ناقص» (۰/۲۵) افزایشی (۰/۲۵)

واژه‌های جناس: «سجود» و «وجود» (۰/۲۵)

نوع جناس: «ناقص» (۰/۲۵) اختلافی (۰/۲۵)

۱۲۳ «عاشقان» (۰/۲۵) «عشق» (۰/۲۵)

۱۲۴ «التزام» (یا هر مثال درست دیگر) (۰/۲۵)

۱۲۵ «اشارت» (۰/۲۵) «بشارت» (۰/۲۵) یا «کس» و «بس»

۱۲۶ الف «موازنه» (۰/۲۵) ب «ترصیع» (۰/۲۵)

۱۲۷ ترصیع (۰/۲۵)

۱۲۸ نگیرد (۰/۲۵) نپذیرد (۰/۲۵) نوع سجع: «مطرف» (۰/۲۵)

۱۲۹ الف «درست» (۰/۲۵) ب «نادرست» (۰/۲۵)

۱۳۰ تنگ، ننگ (ما، جا) (۰/۲۵)

۱۳۱ واژه‌های «جناس»: «چمان» و «چمن» («من» و «سمن» یا «من» و «چمن») (۰/۲۵) نوع «جناس»: «ناقص افزایشی» (۰/۵)

واژه‌های «جناس»: «چمن» و «سمن» (۰/۲۵) نوع «جناس»: «ناقص اختلافی» (۰/۵)

۱۳۲ بیت «ب» (هنگام تنگ دستی...) (۰/۵)

«سجع»: «تنگ دستی» و «مستی» (تنگ دستی و هستی) (۰/۲۵) نوع «سجع»: «مطرف» (۰/۲۵)
 «سجع»: «مستی» و «هستی» (۰/۲۵) نوع «سجع»: «متوازی» (۰/۲۵)

۱۳۳ واژه‌های جناس: «بار» و «خار» یا «باره و خار» (۰/۲۵) نوع جناس: «ناقص اختلافی» (۰/۲۵) - واژه‌های جناس: «بار» و «باره» یا «خار و خار» (۰/۲۵) نوع جناس: «ناقص افزایشی» (۰/۲۵) (توجه: در تعیین نوع جناس به ذکر «حرکتی»، «اختلافی» و «افزایشی»، نمره تعلق می‌گیرد.)

۱۳۴ «بله» (۰/۲۵)، زیرا سجع‌های متوازی و متوازن (۰/۵) در مقابل هم قرار گرفته‌اند. (۰/۲۵)

۱۳۵ زیرا دو واژه‌ی مشخص شده (داد و داد) به یک معنا در بیت، تکرار نشده‌اند. (یا دادِ اول به معنی «حق و انصاف» و دادِ دوم «فعل ماضی» است و «جناس تام» دارند.) (۰/۵)

۱۳۶ صامت «س» (۰/۲۵)، صامت «ت» (۰/۲۵)

۱۳۷ «ل» (۰/۲۵)

۱۳۸ واژه‌های جناس: کینه و سینه (۰/۲۵) نوع جناس: ناقص اختلافی (۰/۲۵)
 واژه‌های جناس: آیین و آینه (۰/۲۵) نوع جناس: ناقص افزایشی (۰/۲۵)
 (در تعیین نوع جناس به ذکر افزایشی و اختلافی نمره تعلق می‌گیرد.)

۱۳۹ واژه‌های جناس: صورت و صورت (۰/۲۵) نوع جناس: تام (۰/۲۵)

۱۴۰ الف) متوازی (۰/۲۵) مطرف (۰/۲۵) ب) قافیه‌ی میانی یا درونی (۰/۲۵)

۱۴۱ زیرا دو واژه‌ی مشخص شده (نای و نای) به یک معنا در بیت، تکرار نشده‌اند. (یا هر توضیح مناسب و مشابه دیگر، نظیر این پاسخ) (۰/۵)

۱۴۲ ۸ بار (۰/۲۵)

۱۴۳ واج آرایبی (نغمه‌ی حروف) (۰/۲۵)

۱۴۴ درونی (۰/۲۵)

۱۴۵ درونی (۰/۲۵)

۱۴۶ قاعده‌ی (۱) (۰/۲۵)

۱۴۷ با حذف همزه

ب را ورد U - - U

بدون حذف همزه

بر آ ورد U - -

۱۴۸ با افزودن حرف یا حروف الحاقی

۱۴۹ درونی

۱۵۰ قاعده‌ی (۱)

۱۵۱) قاعده‌ی (۲) حروف اصلی قافیه: «و + و» مصوت + صامت است.

۱۵۲) من

۱۵۳) من

۱۵۴) یست

۱۵۵) یست

۱۵۶) م -

۱۵۷) م -

۱۵۸) واژه‌های «دور» و «دور» (۰/۲۵) زیرا: دو واژه‌ی یاد شده از نظر تلفظ (۰/۲۵) و شکل ظاهری هم‌سان (۰/۲۵) اما در معنی، متفاوت‌اند. (۰/۲۵)

۱۵۹) «تضمین المزدوج»: گوش هوش نبوش (۰/۵) نوع سجع‌ها: «متوازی» (۰/۲۵) «مطرّف» (۰/۲۵)

۱۶۰) آینه‌ی چینی (۰/۲۵) پیروزه‌گون دیبا (۰/۲۵)

۱۶۱) ناقص حرکتی (۰/۵) زیرا واژه‌های جناس (مهر و شهر) در معنی و در مصوت کوتاه با هم اختلاف دارند. (۰/۵)

۱۶۲) جناس تام (۰/۲۵)

۱۶۳) موازنه (۰/۲۵) زیرا تمام واژه‌های دو مصراع (۰/۲۵) به جز کوی و روی (۰/۲۵) دارای سجع متوازن‌اند. (۰/۲۵) (یا هر توضیح درست و مشابه دیگر)

۱۶۴) واج‌آرایی (نغمه‌ی حروف) (۰/۲۵)

۱۶۵) میانی (۰/۲۵)

۱۶۶) قاعده‌ی (۱) (۰/۲۵)

۱۶۷) قاعده‌ی (۲) (۰/۲۵)

۱۶۸) بیت «۱» (۰/۲۵) زیرا: دو واژه‌ی جنگ (۰/۲۵)، از نظر تلفظ و شکل ظاهری هم‌سان (۰/۲۵) اما در معنی، متفاوت‌اند. (۰/۲۵) (یا، زیرا دو واژه‌ی جنگ (۰/۲۵) دارای جناس تام هستند (۰/۵))

۱۶۹) دینم (دین) (۰/۲۵) - برچینم (برچین) (۰/۲۵)

۱۷۰) دینم (دین) (۰/۲۵) - برچینم (برچین) (۰/۲۵)

۱۷۱) ین (۰/۲۵)

۱۷۲) ین (۰/۲۵)

۱۷۳) م - (۰/۲۵)

۱۷۴) م - (۰/۲۵)

۱۷۵) قاعده‌ی ۲ (۰/۲۵)

۱۷۶ قاعده‌ی ۲ (۰/۲۵)

۱۷۷ سبک شعر مجموعه‌ی ویژگی‌هایی است که شاعر یا شاعران در نحوه‌ی بیان اندیشه و اسلوب‌های لفظی بدان توجه داشته‌اند. (۰/۵)

۱۷۸ «جناس تام» (۰/۲۵) «روان» در مصراع اول به معنای «جاری» (۰/۲۵) و «روان» در مصراع دوم به معنای «روح» (۰/۲۵) است.

۱۷۹ الف) جناس: «ملک» و «ملک» (۰/۲۵) نوع جناس: «ناقص حرکتی» (۰/۲۵)
 جناس: «بس» و «کس» (۰/۲۵) نوع جناس: «ناقص اختلافی» (۰/۲۵)
 ب) جناس: «آرام» و «رام» (۰/۲۵) نوع جناس: «ناقص افزایشی» (۰/۲۵)
 (در تعیین نوع جناس، به ذکر «حرکتی»، «اختلافی» و «افزایشی» نمره تعلق می‌گیرد.)

۱۸۰ عبارت «ب» (با ظاهرش ...) (۰/۵) زیرا تمام سجع‌های این «موازنه» (۰/۲۵) از نوع «متوازی» است. (۰/۲۵)

۱۸۱ «طیب» (یا هر واژه‌ی درست دیگر) (۰/۲۵)

۱۸۲ عقل (یا هر واژه‌ی درست دیگر) (۰/۲۵)

۱۸۳ خراسانی (ترکستانی) (۰/۲۵)

۱۸۴ با حذف همزه:

بدون حذف همزه:

بَر | ءن (ان) | گِیخت
 - | - | -
 U - | - | -

ب | زن | گِیخت
 U | - | -
 U - | - | -

تقطیع هجایی: (۰/۲۵) علامت‌گذاری: (۰/۲۵) | تقطیع هجایی: (۰/۲۵) علامت‌گذاری: (۰/۲۵)

۱۸۵ جانی (جان) (۰/۲۵) درمانی (درمان) (۰/۲۵)

۱۸۶ جانی (جان) (۰/۲۵) درمانی (درمان) (۰/۲۵)

۱۸۷ ان (۰/۲۵)

۱۸۸ ان (۰/۲۵)

۱۸۹ ی (۰/۲۵)

۱۹۰ ی (۰/۲۵)

۱۹۱ قاعده‌ی ۲ (۰/۲۵)

۱۹۲ قاعده‌ی ۲ (۰/۲۵)

۱۹۳ پ) گلزار، گل‌نار (۰/۲۵) ← جناس ناقص اختلافی (۰/۲۵)

۱۹۴ انعام، انعام (۰/۲۵) ← جناس ناقص حرکتی (۰/۲۵)

۱۹۵ ترصیع (۰/۵)

- ۱۹۶ در بیت «ب» واج آرایبی محسوس تر است (۰/۲۵) زیرا در این بیت صامت «س» مکرر شده و موسیقی برخاسته از واج آرایبی صامت‌ها آشکارتر است. (۰/۲۵)
- ۱۹۷ ترصیع (۰/۵)
- ۱۹۸ در بیت «الف» موازنه وجود دارد. (۰/۲۵) زیرا: تمام واژه‌های دو مصراع این بیت در تقابل با یکدیگر، سجع «متوازن» ندارند. (یا به این دلیل که: در بیت «الف» سجع‌های «متوازن» در مقابل هم، قرار گرفته‌اند) (۰/۲۵)
- ۱۹۹ صامت «د» (۰/۲۵)
- ۲۰۰ صامت «د» (۰/۲۵)
- ۲۰۱ واج آرایبی (نغمه‌ی حروف) (۰/۲۵)
- ۲۰۲ واج آرایبی (نغمه‌ی حروف) (۰/۲۵)
- ۲۰۳ وزن (۰/۲۵)
- ۲۰۴ «سیر» و «شیر» (۰/۲۵) ← نوع جناس: ناقص اختلافی (۰/۲۵)
«زهره» و «زهره» (۰/۲۵) ← نوع جناس: ناقص حرکتی (۰/۲۵)
- ۲۰۵ «غایت» و «نهایت» (۰/۲۵) ← نوع سجع: مطرف (۰/۲۵)
- ۲۰۶ قطعه (۰/۲۵)
- ۲۰۷ قطعه (۰/۲۵)
- ۲۰۸ U- (۰/۲۵)
- ۲۰۹ U- (۰/۲۵)
- ۲۱۰ دُرد و دُرد (۰/۲۵) ← نوع جناس: ناقص حرکتی (۰/۲۵)
- ۲۱۱ «فرسود» و «نگشود» (۰/۲۵) ← نوع سجع: «متوازی» (۰/۲۵)
«فرسود» و «بود» یا «نگشود» و «بود» (۰/۲۵) ← نوع سجع «مطرف» (۰/۲۵)
- ۲۱۲ بیت «ب» (۰/۲۵) زیرا این بیت «مصرع» است. (یا به این دلیل که «مطلع» غزل باید «مصرع» باشد.) (۰/۲۵)
- ۲۱۳ بیت «ب» (۰/۲۵) زیرا این بیت «مصرع» است. (یا به این دلیل که «مطلع» غزل باید «مصرع» باشد.) (۰/۲۵)
- ۲۱۴ U (۰/۲۵)
- ۲۱۵ U (۰/۲۵)
- ۲۱۶ «نماز» و «نیاز» (۰/۲۵) ← نوع جناس: ناقص اختلافی (۰/۲۵)
- ۲۱۷ «باطل» و «ضایع» (۰/۲۵) ← نوع سجع: «متوازن» (۰/۲۵)
- ۲۱۸ «زاینده» و «پاینده» (۰/۲۵) ← نوع سجع: «متوازی» (۰/۲۵)

- ۲۱۹ صامت «س» (۰/۲۵)
- ۲۲۰ صامت «س» (۰/۲۵)
- ۲۲۱ واج آرایبی (یا نغمه‌ی حروف) (۰/۲۵)
- ۲۲۲ واج آرایبی (یا نغمه‌ی حروف) (۰/۲۵)
- ۲۲۳ تکرار (۰/۲۵)
- ۲۲۴ جناس: انعام، انعام (۰/۲۵) نوع جناس: ناقص حرکتی (۰/۲۵)
- ۲۲۵ بیت ب، آرایه‌ی موازنه دارد. (۰/۲۵) علت: سجع‌های به کار رفته در دو مصراع از نوع «متوازن» می‌باشد. (۰/۵)
- ۲۲۶ بیت الف، آرایه‌ی ترصیع دارد. (۰/۲۵) علت: سجع‌های به کار رفته در دو مصراع از نوع «متوازی» می‌باشد. (۰/۵)
- ۲۲۷ صامت «خ» (۰/۲۵) هفت (۰/۲۵)
- ۲۲۸ محجوب، معذرو (۰/۲۵) سجع متوازن (۰/۲۵)
- ۲۲۹ قطعه (۰/۲۵) قافیه در مصراع‌های زوج دیده می‌شود. (۰/۲۵)
- ۲۳۰ قطعه (۰/۲۵) قافیه در مصراع‌های زوج دیده می‌شود. (۰/۲۵)
- ۲۳۱ صناعت، قناعت (۰/۲۵)
- ۲۳۲ صناعت، قناعت (۰/۲۵)
- ۲۳۳ _ _ U (۰/۵)
- ۲۳۴ _ _ U (۰/۵)
- ۲۳۵ واج آرایبی (۰/۲۵) در واج «ش» (۰/۲۵)
- ۲۳۶ ملک، ملک (۰/۲۵) حرکتی (۰/۲۵) بس، کس (۰/۲۵) اختلافی (۰/۲۵)
- ۲۳۷ نای: نای (۰/۲۵) جناس تام (۰/۲۵) نای، جای (۰/۲۵) اختلافی (۰/۲۵)
- ۲۳۸ سرکش، آتش (۰/۲۵)
- ۲۳۹ سرکش، آتش (۰/۲۵)
- ۲۴۰ مثنوی (۰/۲۵) زیرا هر یک از ابیات قافیه‌ی مستقل دارند. (۰/۲۵)
- ۲۴۱ مثنوی (۰/۲۵) زیرا هر یک از ابیات قافیه‌ی مستقل دارند. (۰/۲۵)
- ۲۴۲ U- (۰/۲۵)
- ۲۴۳ U- (۰/۲۵)
- ۲۴۴ الف) مهر و مهر: جناس (ناقص) حرکتی
ج) رود و رود: جناس تام
ب) آرام و رام: جناس (ناقص) افزایشی
- ۲۴۵ جود، سجود، وجود: افزایشی
سجود، وجود: اختلافی

- ۲۴۶ الف) روان و روان: جناس تام
ب) کار و کارد: جناس ناقص افزایشی
- ۲۴۷ الف) موازنه: چون تمام کلمات سجع متوازن هستند.
ب) ترصیع: چون تمام کلمات سجع متوازی هستند.
- ۲۴۸ چون دو واژه‌ی «خویش» در تلفظ یکی هستند اما در معنی مختلف‌اند (اولی به معنی خود و دومی به معنی قوم و خویش است).
- ۲۴۹ الف) جناس: انعام و انعام نوع: ناقص حرکتی
ب) جناس کار و کارد نوع: ناقص افزایشی
- ۲۵۰ الف) ترصیع: چون واژه‌های دو مصراع در تقابل با یکدیگر، سجع متوازی دارند. (یا همه‌ی سجع‌های آن متوازی است.)
ب) موازنه: چون واژه‌های دو مصراع در تقابل با یکدیگر، سجع متوازن دارند. (یا همه‌ی سجع‌های آن متوازن است.)
- ۲۵۱ جناس ناقص افزایشی در حرف وسط.
- ۲۵۲ الف) ترصیع، زیرا کلمات مصراع اول در برابر کلمات مصراع دوم قرا می‌گیرند و با هم سجع متوازی دارند.
ب) دارای آرایه‌ی موازنه است زیرا کلمات مصراع اول در برابر کلمات مصراع دوم و با هم سجع متوازن دارند.
- ۲۵۳ ۴ صامت - ۳ مصوت
دل ← -
- ۲۵۴ الف) ۶ واج
ب) کی / ها /
_ / _
- ۲۵۵ الف) تکرار
ب) تصدیر
- ۲۵۶ سوزد، سازد
- ۲۵۷ الف) مَهر، مَهر: جناس ناقص حرکتی - وفا، جفا: جناس ناقص اختلافی
ب) روان، روان: جناس تام
- ۲۵۸ جناس تام
- ۲۵۹ الف) تبریز و خیز: سجع مطرف
ب) بیازارد، بیارد: سجع مطرف
- ۲۶۰ روان، روان = جناس تام روان در مصراع اول به معنی روح و روان و در مصراع دوم به معنی ساده و رسا است.
- ۲۶۱ دل، گِل = جناس ناقص اختلافی در حرف اول
گُل، گِل = جناس ناقص حرکتی
خار، خار = جناس تام
- ۲۶۲ الف) زاینده، پاینده سجع متوازی
ب) نگیرد، نپذیرد سجع مطرف
- ۲۶۳ تکرار صامت «ش» ۷ بار، تکرار مصوت «---» ۷ بار
- ۲۶۴ در گزینه‌ی «ب» ترصیع وجود دارد زیرا تمام کلمات با هم سجع متوازی دارند.
- ۲۶۵ الف) ترصیع
ب) موازنه

تکرار صامت «ن» ۹ بار / یا تکرار صامت «ج» ۴ بار / تکرار «م» ۶ بار / تکرار مصوت «آ» ۶ بار ۲۶۶

الف) گلزار و گل نار: جناس ناقص اختلافی ۲۶۷

ب) دست و دوست: جناس ناقص افزایشی

۱ - خویش و خویش: جناس تام ۲۶۸

۲ - دُرد و دَرَد: جناس ناقص حرکتی

صامت «د» یا «م» / مصوت «ا» ۲۶۹

ب) چون: واج‌آرایی صامت‌ها محسوس‌تر است. ۲۷۰

www.akoedu.ir

خدایا به خواری مران از درم که صورت نبندد دری دیگرم

خ	دا	یا	پ	خا	ری	م	ران	از	د	رم
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-
ک	صورت	ن	بند	دد	د	ری	دی	گ	رم	

ای باد بامدادی خوش می‌روی به شادی پیوند روح کردی پیغام دوست دادی

ای	با	د	با	م	دا	دی	خوش	می	ز	وی	ب	شا	دی
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-
پی	ون	د	رو	ح	کر	دی	پی	غا	م	دو	ست	دا	دی

نبینی که چون با هم آیند مور ز شیران جنگی برآرند شور

ن	بی	نی	ک	چن	با	ه	ما	یند	د	مور
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-
ز	شی	را	ن	جن	گی	ب	را	رن	د	شور

بنشینم و صبر پیش گیرم دنباله‌ی کار خویش گیرم

بن	شی	ن	م	صبر	ر	پی	ش	گی	رم
-	-	U	U	-	U	-	U	-	-
دُن	با	ل	ی	کا	ر	خی	ش	گی	رم

گفتم این شرط آدمیت نیست مرغ تسبیح‌گوی و ما خاموش

گف	ت	مین	شر	ط	آ	د	می	یت	نیست
-	U	-	-	U	-	U	-	-	-
مر	غ	تس	بی	ح	گو	ی	ما	خا	موش

هرکه تأمل نکنند در جواب بیش‌تر آید سخنش ناصواب

هر	ک	ت	ام	مل	ن	ک	ند	در	ج	واب
-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	-
بی	ش	ت	را	ید	س	خ	ش	نا	ص	واب

آ	ی	ن	ار	نَقَد	شِ	تْ	بِنْد	مُو	ذ	راست
-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	-
خُ	شِدْ	کِ	نا	یِ	نِ	شِدْ	گَس	تَن	خَ	طاست
	مفتعلن	مفتعلن	مفتعلن						فاعلن	

۲۷۲ هم | قِصا | صِ | ی | نا | نِ | اِ | مَو | دِ | دا | نِ
 - | - | U | U | - | U | - | U | - | - |
 هم | نا | مِ | ی | نا | نِ | اِ | وِش | اِ | خا | نِ
 مستفعلُ فاعلاتُ فعلن

۲۷۴ باید دومین حرف هجا باشند.

۲۷۵ کلمات (ماندگاری) و (اری) واژه‌های قافیه‌اند.

(اری) حروف قافیه‌اند. (ی) الحاقی به حساب می‌آید و (ار) حروف اصلی قافیه‌اند.

۲۷۶ ردیف: کجاست واژه‌های قافیه: یار، عیار حروف قافیه: ار حروف الحاقی: - حروف اصلی: ار - (قاعده ۲)

۲۷۷ ردیف: کجاست واژه‌های قافیه: یار، عیار حروف قافیه: ار حروف الحاقی: - حروف اصلی: ار - (قاعده ۲)

۲۷۸ ردیف: - واژه‌های قافیه: گوا، فرمان‌روا حروف قافیه: ا

حروف الحاقی: - حروف اصلی: ا - (قاعده ۱)

۲۷۹ ردیف: - واژه‌های قافیه: گوا، فرمان‌روا حروف قافیه: ا

حروف الحاقی: - حروف اصلی: ا - (قاعده ۱)

۲۸۰ ردیف: داشت می واژه‌های قافیه: کسی، دسترسی حروف قافیه: - س + ی

حروف الحاقی: ی حروف اصلی: - س (قاعده ۲)

۲۸۱ ردیف: داشت می واژه‌های قافیه: کسی، دسترسی حروف قافیه: - س + ی

حروف الحاقی: ی حروف اصلی: - س (قاعده ۲)

۲۸۲ ردیف: ای دل واژه‌های قافیه: چونم، خونم حروف قافیه: ون + م

حروف الحاقی: - م حروف اصلی: ون (قاعده ۲)

۲۸۳ ردیف: ای دل واژه‌های قافیه: چونم، خونم حروف قافیه: ون + م

حروف الحاقی: - م حروف اصلی: ون (قاعده ۲)

۲۸۴ ردیف: - واژه‌های قافیه: طیبیان، غریبان حروف قافیه: یب + ان

حروف الحاقی: ان حروف اصلی: یب (قاعده ۲)

۲۸۵ ردیف: - واژه‌های قافیه: طیبیان، غریبان حروف قافیه: یب + ان

حروف الحاقی: ان حروف اصلی: یب (قاعده ۲)

- ۲۸۶) ردیف: - واژه‌های قافیه: می‌بیختند، ریختند حروف قافیه: یخت + ـَند
حروف الحاقی: ـَند حروف اصلی: یخت (قاعده‌ی ۲)
- ۲۸۷) ردیف: - واژه‌های قافیه: می‌بیختند، ریختند حروف قافیه: یخت + ـَند
حروف الحاقی: ـَند حروف اصلی: یخت (قاعده‌ی ۲)
- ۲۸۸) ردیف: - واژه‌های قافیه: جدایی، آشنایی حروف قافیه: آ + یی
حروف الحاقی: یی حروف اصلی: آ (قاعده‌ی ۱)
- ۲۸۹) ردیف: - واژه‌های قافیه: جدایی، آشنایی حروف قافیه: آ + یی
حروف الحاقی: یی حروف اصلی: آ (قاعده‌ی ۱)
- ۲۹۰) ردیف: آرزوست واژه‌های قافیه: گلستانم، فراوانم حروف قافیه: ان + ـَم
حروف الحاقی: ـَم حروف اصلی: ان (قاعده‌ی ۲)
- ۲۹۱) ردیف: آرزوست واژه‌های قافیه: گلستانم، فراوانم حروف قافیه: ان + ـَم
حروف الحاقی: ـَم حروف اصلی: ان (قاعده‌ی ۲)
- ۲۹۲) ردیف: - واژه‌های قافیه: برافروخته‌اند، سوخته‌اند حروف قافیه: وخت + ـَاند
حروف الحاقی: ـَاند
حروف اصلی: وخت (قاعده‌ی ۲)
- ۲۹۳) ردیف: - واژه‌های قافیه: برافروخته‌اند، سوخته‌اند حروف قافیه: وخت + ـَاند
حروف الحاقی: ـَاند
حروف اصلی: وخت (قاعده‌ی ۲)
- ۲۹۴) ردیف: - واژه‌های قافیه: غمگینم، چندینم حروف قافیه: ین + ـَم
حروف الحاقی: ـَم حروف اصلی: ین (قاعده‌ی ۲)
- ۲۹۵) ردیف: - واژه‌های قافیه: غمگینم، چندینم حروف قافیه: ین + ـَم
حروف الحاقی: ـَم حروف اصلی: ین (قاعده‌ی ۲)
- ۲۹۶) ردیف: - واژه‌های قافیه: مجوی، جوی حروف قافیه: و + ی
حروف الحاقی: ی حروف اصلی: و (قاعده‌ی ۱)
- ۲۹۷) ردیف: - واژه‌های قافیه: مجوی، جوی حروف قافیه: و + ی
حروف الحاقی: ی حروف اصلی: و (قاعده‌ی ۱)
- ۲۹۸) ردیف: آسوده‌ایم واژه‌های قافیه: بوستان، خزان حروف قافیه: ان
حروف الحاقی: - حروف اصلی: ان (قاعده‌ی ۲)
- ۲۹۹) ردیف: آسوده‌ایم واژه‌های قافیه: بوستان، خزان حروف قافیه: ان
حروف الحاقی: - حروف اصلی: ان (قاعده‌ی ۲)

- ۳۰۰ (۱) ردیف: - / واژه‌های قافیه: بستیمش، پیوستیمش / حروف قافیه: ـ ست + یمش / حروف الحاقی: یمش / حروف اصلی: ـ ست (قاعده‌ی ۲)
- (۲) ردیف: فکنم / واژه‌های قافیه: صحرا، دریا / حروف قافیه: ا / حروف الحاقی: - / حروف اصلی: ا (قاعده‌ی ۱)
- (۳) ردیف: نهادیم / واژه‌های قافیه: میخانه، جانانه / حروف قافیه: ان + ه (= ه) / حروف الحاقی: ه (= ه) / حروف اصلی: ان (قاعده‌ی ۲)
- ۳۰۱ (۱) ردیف: - / واژه‌های قافیه: بستیمش، پیوستیمش / حروف قافیه: ـ ست + یمش / حروف الحاقی: یمش / حروف اصلی: ـ ست (قاعده‌ی ۲)
- (۲) ردیف: فکنم / واژه‌های قافیه: صحرا، دریا / حروف قافیه: ا / حروف الحاقی: - / حروف اصلی: ا (قاعده‌ی ۱)
- (۳) ردیف: نهادیم / واژه‌های قافیه: میخانه، جانانه / حروف قافیه: ان + ه (= ه) / حروف الحاقی: ه (= ه) / حروف اصلی: ان (قاعده‌ی ۲)
- ۳۰۲ (۱) واژه‌های قافیه: خواب، دریاب
- (۲) واژه‌های قافیه: دوست، پوست
- حروف قافیه: اب، طبق قاعده (۲) (مصوت + صامت)
- حروف قافیه: وست، طبق قاعده (۲) (مصوت + صامت + صامت)
- ۳۰۳ (۱) واژه‌های قافیه: باز، بنده‌نواز
- (۲) واژه‌های قافیه: ارس، نفس
- حروف قافیه: از، طبق قاعده (۲) (مصوت + صامت)
- حروف قافیه: ـ س، طبق قاعده (۲) (مصوت + صامت)
- ۳۰۴ (خواب و خور) دو بار آمده و این تکرار تصدیر نیز هست. (خویش) دو بار آمده و به صورت تکرار است.
- ۳۰۵ (باشد) دو بار آمده و این تکرار تصدیر نیز است. «نماز» و «تو» دوبار آمده و تکرار است.
- ۳۰۶ (قمر) دو بار آمده و تکرار است / (هم) چهار بار آمده و تکرار است / (شکر) چهار بار آمده و تکرار است / (اندر) سه بار آمده و تکرار است.
- ۳۰۷ واژه‌ی (بار) سه بار و به صورت تکرار و تصدیر آمده است. واژه‌ی (دل) نیز دو بار آمده است.
- ۳۰۸ واژه‌ی (خوش) دو بار آمده و چون تقریباً در آغاز و پایان بیت است، تصدیر نیز است.
- ۳۰۹ واژه‌ی (در) سه بار و واژه‌ی (جهان) دو بار آمده‌اند (تکرار)
- ۳۱۰ شعر، شاعر، شعور / صامت‌های مشترک: ش، ع، ر
- ۳۱۱ ستر و ستر و دومین رکن: و
- ۳۱۲ نیاز و ناز اولین رکن: ی
- ۳۱۳ آرام و رام - در اولین رکن: آ
- ۳۱۴ بسوزد و بسازد ارکان جناس‌اند و در حرف میانی اختلاف دارند.
- ۳۱۵ جام و کام و کار و کام ارکان جناس‌اند که به ترتیب در حرف اول و حرف آخر تفاوت دارند.
- ۳۱۶ سجود و وجود ارکان جناس‌اند که در حرف اول متفاوت‌اند.
- ۳۱۷ درشت و درست و درستی و درشتی ارکان جناس‌اند و در حرف میانی تفاوت دارند.
- ۳۱۸ داد (حق) و داد (ادا کرد)

۳۱۹ روان (جان) و روان (رایج و زبانزد)

۳۲۰ کینه و سینه واژه‌های جناس‌اند که به خاطر یک صامت اختلاف تلفظ دارند. آئین و آئینه واژه‌های یک جناس دیگرند که به خاطر یک واج افزوده اختلاف تلفظ دارند.

۳۲۱ بیت اول آرایه‌ی موازنه دارد و در صورتی که به صورت زیر قرینه‌سازی کنیم، سجع متوازن آشکار می‌شود.

ای درون پرور برون آرای دی خرد بخش بی خرد بخشای

بیت دوم آرایه‌ی موازنه دارد زیرا قرینه‌ها، سجع متوازن‌اند و متوازی‌اند.

خالق و رازق زمین و زمان حافظ و ناصر مکین و مکان

۳۲۲ بیت آرایه‌ی موازنه دارد، زیرا قرینه‌ها، هم‌سجع متوازن و هم متوازی‌اند.

شاکر نعمت به هر مقام که بودیم داعی دولت به هر طریق که هستیم

۳۲۳ بیت، آرایه‌ی ترصیع دارد، زیرا قرینه‌ها در دو مصراع، سجع متوازی‌اند.

شاکر نعمت به هر مقام که بودیم داعی دولت به هر طریق که بودیم

۳۲۴ آرایه‌ی موازنه دارد زیرا قرینه‌های دو مصراع سجع متوازن‌اند.

آه از آن جور و تطاول که در این دامگه است آه از آن سوز و گدازی که در آن محفل بود

۳۲۵ موازنه و ترصیع ندارد.

۳۲۶ بیت آرایه‌ی ترصیع دارد زیرا قرینه‌ها با یک‌دیگر سجع متوازی‌اند.

دانه باشی مرغکانت برچند غنچه باشی کودکانت برکند

۳۲۷ عبارت آرایه‌ی ترصیع دارد زیرا قرینه‌ها سجع متوازی‌اند.

بر ظاهرش عیب نمی‌بینم در باطنش غیب نمی‌دانم

۳۲۸ بیت آرایه‌ی ترصیع دارد زیرا قرینه‌ها، سجع متوازی‌اند.

ما چو ناییم و ندا در ما ز توست ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست

۳۲۹ بیت آرایه‌ی موازنه دارد.

گر عزم جفا داری سر در رخت اندازم

ور راه وفا گیری جان در قدمت ریزم

۳۳۰ موازنه است، چون هم وزن و تطبیق حرف آخر در همه‌ی کلمات نیست.

۳۳۱ کرامت و سلامت، کلمات سجع متوازی‌اند که ارزش موسیقایی آن زیاد است.

۳۳۲ روز، غم‌سوز و شب‌افروز، واژه‌های سجع مطرف‌اند و ارزش موسیقایی آن در مقایسه با دو نوع سجع دیگر در حد متوسط است. اما به دلیل این که واژه‌های سجع سه کلمه‌اند و قبل از واج «ز» مصوت بلند و «او» نیز مشابه است، ارزش موسیقایی آن افزایش یافته است.

۳۳۳ «باغ و داغ» و «ورد و درد» یا «لاله و ورد» و «ناله و درد» کلمات سجع متوازی‌اند و ارزش موسیقایی آن بسیار است.

۳۳۴ محبوب و معذور، کلمات سجع متوازن دارند. ارزش موسیقایی کمی دارند.

۳۳۵ ترازو و بازو - کلمات سجع مطرف‌اند.

۳۳۶ زاینده و پاینده، کلمات سجع متوازی‌اند که ارزش و تأثیر موسیقایی آن زیاد است.

۳۳۷ خورد و مُرد / کِشت و هِشت

۳۳۸ بی‌زر، بی‌پر، بی‌بر، بی‌در

۳۳۹ نهفتنی و گفتنی / پیمودنی و نمودنی

۳۴۰ دسترس و کس

۳۴۱ حیف و طرح

۳۴۲ چراغ و داغ

۳۴۳ صامت «خ» ۶ بار

۳۴۴ در دو قسمت اول، مصوّت بلند «ا» ۴ بار تکرار شده است. در قسمت آخر، صامت «ش» ۳ بار و مصوّت کوتاه «یا»، ۴ بار تکرار شده‌اند.

۳۴۵ مصوّت کوتاه «آ» ۱۲ بار و مصوّت بلند «و»، ۷ بار تکرار شده‌اند. تکرار صامت «م» نیز در آغاز و پایان بیت محسوس است.

بنا / شیء / نَد / م / صبر / پیش / گیه / ارم
- - U - U - U U - -

گو / بند / م / ا / را / چُ / زاد / ما / در
- - U - U - U U - -

۳۴۷ صدق ← برف

نیکی ← بالا

جوانی ← تهاجم

تقوا ← قالب

میلاذ ← فامیل

انتظار ← انقباض

۳۴۸ ت / وا / نا / بُ / ود / هر / کِ / دا / نا / بُ / ود
- U - - U - - U - -

۳۴۹ آتشین ← آ / ت / شین / (۳ هجا) ← بلند / کوتاه / بلند

بیدار ← بی / دار (۲ هجا) ← بلند / کشیده

فقر ← فقر (۱ هجا) ← کشیده

مستانه ← مس / تا / ن (۳ هجا) ← بلند / بلند / کوتاه

دانش آموز >

نسیم ← ن (صامت) / ـ (مصوت) / س (صامت) / ی (مصوت) / م (صامت)

آسیمان ← ء (صامت) / ا (مصوت) / س (صامت) / ـ (مصوت) / م (صامت) / ا (مصوت) / ن (صامت)

خوبی ← خ (صامت) / و (مصوت) / ب (صامت) / ی (مصوت)

جوانمردی ← ج (صامت) / ـ (مصوت) / و (صامت) / ا (مصوت) / ن (صامت) / م (صامت) / ـ (مصوت) / ر (صامت)

د (صامت) / ی (مصوت)

ابر ← ء (صامت) / ـ (مصوت) / ب (صامت) / ر (صامت)

همّت ← ه (صامت) / ـ (مصوت) / م (صامت) / م (صامت) / ـ (مصوت) / ت (صامت)

www.akoedu.ir